

B. C. D.

DISSERTATIO IVRIS MILITARIS
DE

**PERMVTATIONE
CAPTIVORVM,**

Von

**Auswechselung derer Kriegs-
Gefangenen/**

QUAM

RECTORE MAGNIFICENTISSIMO,

SERENISSIMO PRINCIPE AC DOMINO,

DN. FRIDERICO WILHELMO,

PRINCIPE BORUSSIAE, MARCHIONE

BRANDENB. & reliqua

PRAESIDE

IO. FRIDEMANN SCHNEIDER,

Ph. & I.V.D.

PHILOSOPH. ORDINARIO, IURIVM EXTRAORDI-
NARIO, PROFESSORE

IN AUDITORIO MAIORE

D. April. ANNO MDCCXIII.

Publico ac modesto Eruditorum examini subiicit

IO. FRIDERICUS GMELIN

LL. Cultor Stuttgartia. Wurtembergicus,

HALAE MAGDEBURGICAE,

Typis JOH. GRUNERI, Academ. Typogr.

DISSEMINATION

PERMANENT ACTION
CAPTIVITY

STANDARDIZATION

CONSTITUTION

RECTOR M. J. J. J.

DR. FRANKLIN D. ROOSEVELT

TO FRANKLIN D. ROOSEVELT

THE PRESIDENT

TO FRANKLIN D. ROOSEVELT

THE PRESIDENT

S V M M A

Romanorum mores ac leges circa captos adducuntur §. I. Ex his orta servitutis apud alias gentes indicatur abrogatio, adiectis abrogandi causis, circa quas Stammii ac Husani error expenditur. §. II. Temporis calculus, quo abrogatio illa facta sit, a Jo. Bodino indicatus, refertur, & transitus fit ad praesens argumentum. §. III. Jus detinendi captos designatur. Quinam captorum nomine veniant? Zentgravii hac in parte nimia subtilitas depulsa est. §. IV. Gentilis & Grotii sententia reiicitur, explicata L. 5. §. 1. D. de captiv. & L. 19. §. 3. D. h. l. §. V. Nominatim in Grotii Principium: eo modo personas & res captas adquiri, quo amittuntur, inquisitum, ac Belli iudicium hac de re commendatur. §. VI. Ius circa captos principi, non militi convenire probatur, legesque obstantes solvuntur. Limitatio additur de excursionibus liberis, salva tamen publica captorum exhibitione. §. VII. Quam non Principi modo, sed, eo in bello absente, Duci eius competere, ex recentiore iure militari deducitur, indeque Grotii & Coterai opinio restricta est. §. VIII. De tempore exhibitionis, itemque de examine captorum ab Auditore Generali suscipiendo, atque huius obligatione in rationibus reddendis de facta permutatione agitur. §. IX. Neque ob stare a) captorum oblationem Generali Potestati dem Gereral Gewaltiger factam, cuius saltem est captos custodire, donec liberentur b) lytri perceptionem privatis capientibus concessam, eamque coniunctam esse cum personarum selectu, demonstratur, solutis iuribus militaribus, quae repugnare videbantur. §. X. Relicto iure Principis circa captos, modus hos liberandi tam ipsi, quam eius delegato, nempe Duci permittitur. Divisio eius in redemptionem ac permutationem, atque huius descriptio inseritur. §. XI. Differentia evoluitur (1) a gratuita dimissione (2) a redemptione modo dicta. Ius permutandi belli Dominis proprium esse, multis rationibus evincitur & ad obstantia iura militaria respondetur. §. XII. Norma est permutandi non voluntas victoris, sed pactum ab utraque belligerantum parte conventum. Ad quod valide ineundum requiritur belli Dominorum (1) speciale mandatum (2) subsequens ratificatio. Qua occasione solvitur dubium & L. 5. D. de pact. & exempla talium pactorum militarium breviter enarrantur. §. XIII. Iustitia permutationis defensa est contra Bocerum. §. XIV. Novum Boceri dubium solvitur: Machiavelli quoque & Grotii argumenta hac de re excutiuntur. §. XV. Permutationis casus, secundum personas ea dignas diuiduntur. Rationes cur militum gregariorum permutatio praemittatur eaque suscipienda sit sine differentia (1) nationis (2) obligationis (3) conditionis (4) operarum militarium (5) loci captivitatis. §. XVI. Permutatio-

nem tamen militum non instituendam esse cum turbatione ordinum & graduum, exemplo equitis cum pedite capto non permutando ostenditur: illius præ hoc prerogativa indicatur ex pœna regradationis. Obstant L. I. c. de præfect. Prator. & Magistr. milit. solvitur. Deinde Hoieri dubia assertio conciliatur, ac denique obiectio ex conventionem d. A. 1702. in ita remouetur. §. XVII. De Draconariorum permutatione iudicatur ex arbitrio cuiusque belligerantis, quo gradu militiæ istos esse iusserit. Qua occasione queritur, num veterani cum novitiis in permutationem venire possint? §. XVIII. De militum prætorianorum ac palatinorum officiis eorumque loco surrogatorum, militum domesticorum, protectorum, aliorumve permutatione, præmissa tamen divisione & applicatione ad mores hodiernos agitur. §. XIX. De militum voluntariorum in bello operis, indeque pendente permutatione & iure militari novissimo disputatur. §. XX. Bar. ab Enenckel, Theodorici & Beieri obiectio contra illam mota respondetur, subiuncta questione de auctoratorum permutatione. Dubiumque, quod de præda utrorumque militum excitatum, dissipatur. Num vero militibus voluntariis de impensis actio negotiorum gestorum contra Dominum belli conveniat? ex Martino Laudensi queritur, eiusque decisio expenditur. §. XXI. De militum capitulatione utentium permutatione sub distinctione. Voetii argumentum una cum LL. obstantibus perpenditur. §. XXII. Transitus ad permutationem officialium, ad quam recte instituendam & paritas officiorum, & utilitas expeditionum commendatur. Ad paritatem officiorum inveniendum conducere divisionem officialium, secundum ius novissimum militare ostenditur. Difficultate, quæ hac in parte recurrere potest, ex Braudlachtii iudicio indicata, mediumque illam superandi adfertur. §. XXIII. De utilitate officialium, & meritis eorum fit iudicium, inperso exemplo de Duce cum Legato permutando, illustratur. Duæ quæstiones intuitu utilitatis militaris evolvuntur: quarum una, anne satius sit e.g. Ducem hosti utilem servare potius captum, quam permutare? altera, quid de pacto illo censendum sit, quo officialis a capiente dimittitur sub fide data, ne amplius contra eum militare velit? Restrictio Pufendorffii ad bellum defensivum facta reiicitur. §. XXIV. A permutatione hac excipitur belli Dominus cum ex iudaica, tum ex pagana gentis iudiciis ac moribus. Dubia, quæ partim a redemptione, partim a vulgari regula suscitantur, soluta sunt. §. XXV. Difficultas, quæ occurrit circa iuventutis principem, via distinctionis expeditur. §. XXVI. De Ducis capti permutatione, quam difficilis illa sit susceptu, duobus exemplis monstratur, quorum novissimum est Gallorum Ducis Villaregii. §. XXVII. De mixta permutatione ducis, dato exemplo, agitur, iuncta etiam ea, quam pro Regulo Romani tentaverunt, omnes captos eius loco offerentes. §. XXVIII.

Ex diverso ducem captivum iure repressaliarum retineri posse pro captis
copiis, evincitur recente exemplo de Duce Bufflerio collato cum presidio
Diximydensi. §. XXIX. Ducis permutatio, mandato cum libera uten-
tis, admittitur eique opposita fictio, quod belli Dominum representet, elimi-
natur. Num Dux minus prudenter in officio suo versatus & captus,
permutationem mereatur? Romanarum & hodiernarum gentium mo-
res de hoc casu sub examen vocantur. §. XXX. Captorum officialium
die zu dem General Stab gehören permutatio indicatur atque ad certam
normam restringitur. In primis de Auditore Generali ventilatur con-
troversia eaque ex iuribus & pactis militaribus composita est. §. XXXI.
De permutatione captorum officialium die zu dem Regiments Stab ge-
hören ita tractatur, ut ea dirigatur (1) ad mutuam officiorum compara-
tionem (2) ad compensationem, secundum lytri estimationem, invenien-
dam, (3) ad lytri suppletionem, si quid in valore permutandi deest. Inicitur
quoque mentio de permutatione popularium in bello officialium §. XXXII.
De officiali capto, in cuius persona plura officia concurrunt, qui secundum
principium commutandus est, quod probatur partim ex publicis pactis, par-
tim, præiudiciis. Dubium, quod obiectum est ex trita Ictorum sententia,
solvitur §. XXXIII. De officiali falso profitente coram Auditore Generali ma-
ius officium, secundum quod redimendus, non tamen permutandus esse vi-
detur, nisi permutatio sit mixta Ratio quoque excusandi destruitur. §.
XXXIV. De voluntariorum & auctoratorum officialium permutatione, in
primis causa adducitur, cur auctorati capti amissum officium suum indicare
debeant; eorumque cum vexillariis Romanorum comparatio. §. XXXV.
Ducis aut tribuni bene meriti permutatio, accedente Reipublicæ peri-
culo, cum cive innocente facta defenditur. Zigeleri & Osiandri dubiis
respondetur, Culpisii de casu hoc distinctio laudatur. §. XXXVI. De
captivorum officialium permutatione, interveniente urbium, munimen-
torum ac iurium traditione, perfecta. Bæcleri error confutatur.
§. XXXVII. De dimissorum officialium fide habita, si aliorum dimis-
sionem se procuraturos esse promiserunt. Cuius intuitu distinguuntur
casus, quorum (1) de negligente fidei, eiusque pæna secundum ius mili-
tare novissimum, (2) de servante fidei, sed morte permutandi impedito,
ubi distinguitur inter mortem prævenientem, aut sequentem dimissionem,
itemque inter iuris civilis ac militaris dispositionem, quod secundum
hoc, morte alterius præveniente, ad lytri solutionem dimissus obligetur
& Gentilis & Grotii sententia, quam praxi militari stabilivit Burgerus,
(3) de impedito ob dissensum sive permutandi, sive eius, qui alterum
captivum tenet; de utroque modo inseruntur exempla adiecta decisio-
ne secundum ius militare, ut vel lytro se redimat, vel in captivitatem
rede-

redeat. Hoieri sententia ea de re laudatur. §. XXXVIII. Sequuntur per-
sona, quae exceptae sunt a permutatione, una cum causis exceptionis.
Quarum (1) Aetas, quae pueros excipit, non obstante militari commina-
tione, daß des Kindes in Mutterleibe nicht solte verschonet werden. Gra-
tis autem pueri dimittuntur, nisi impuberi capto tribunatus aliudve of-
ficium sit collatus, quod tam antiquo, quam nouo iure militari usitatum
esse probatur. §. XXXIX. (2) Sexus, qui feminas eximit,
earumque gratuita dimissio indicatur. Hoierus contra Müllerum de-
fenditur, Limitationes inferuntur de feminis a) virili toga utentibus b)
in expeditione versantibus c) ex iure retorsianis d) ex iure conventio-
nis permutandis. §. XL. (3) Officium a) Ecclesiasticum. Pastores milita-
res regulariter gratis dimittuntur, quod ad studiosos extensum est. Redi-
muntur vero ac permutantur, ubi expresse conventum est. §. XLI. b)
Politicum, de quo tamen sub distinctione agitur, eique tantum liberan-
tur a permutatione, qui officium sustinet, quod cum militia immedia-
tam connexionem non habet e.g. aulicum. De scribis lustratoriis con-
tenditur, ac Boceri error corrigitur. §. XLII. (4) Mercimonium, cuius
aliqui venalitarios a permutatione liberandos esse volunt, ut Walther
ac Bürger, quorum sententia examinatur ac refutatur ex ipsis publicis
pactis. Aliud statuitur (5) ob ministerium, quo famuli liberantur a per-
mutatione. Regula & testimonium Imolae hac de re profertur. §. XLIII.
Indigni permutatione sunt (1) milites vagabundi, a quibus distinguun-
tur in excursionibus occupati (2) transfugae, quorum restitutionem pæ-
na causa exigendam esse, ostenditur. Grotii de his sententia examina-
tur, ac Ferreti exceptio iuris militaris rigori contraria esse probatur. (3)
dediti, quod intempestiua dedito severe sit prohibita ex iure militari,
tam veteri, quam recentiori demonstratur. Exemplo de Gubernatore
Duxmydiensi illustratur. (4) desertores, quorum pæna & iure milita-
ri, tam antiquo, quam nouo designatur. Dubium de permutatione de-
sertorum solvitur. (5) inter calones ac lixas versantes. Horum interest,
testimonio quodam innocentiam suam probare. Excluduntur vero ab
his, qui custodes sunt sarcinarum, quos permudandos esse demonstratur,
& totum Argumentum hoc finitur. §. XLIV.

B. C. D.
DISSERTATIO IURIS MILITARIS
DE
PERMUTATIONE
CAPTIVORVM,

Von
**Auswechselung derer Kriegs-
Befangenen.**

§. I.

Emo adeo hospes est antiquæ historiæ,
qui ignoret priscis Romanorum mo-
ribus usitatum fuisse, non tam redi-
mere, aut permutare, quam potius,
quæ eius gentis erat inclementia, ca-
ptivos in duram perducere servitu-
tem. Monimenta eius rei non apud
historicos solum extare solent, e qui-
bus saltem I. Livium in *Lib. XXII. cap. LIX. & LXI.* atque Eu-
trophium in *L. III.* adduco, sed & Poëtas, maxime vero Ho-
ratiū

ratiam in *L. III. Od. V.* eadem suppeditare possunt. Neque leges, quæ in Pandectis ac Codice cum cura collectæ fuerunt, alium captivorum statum lectoribus ostendunt. Nimis itaque longus essem, si, quæ inter Romanos olim obtinuit, captivitate cum illa, quæ inter hodiernas gentes Europæas, tantum non omnes, recepta est, pluribus contendere vellem. Quis enim non intelligit, me haut monitore, ista veterum Romanorum captivitate, qua libertatem invasit servitus, nihil tristius, nihil quoque miseratione dignius usquam fuisse. Cum plane inæstimabilis res sit naturalis libertas, ideoque eandem perdere, omnes exsuperat calamitates. Licet vero, Seneca iudice, in *L. de vita beata cap. XXV.* longe conscientiosius egerint Romani, dum captivos non occidebant, sed servabant §. 3. *Inst. de Iur. person. L. 239. §. 1. D. de V. S.* Nihilominus, qui captivorum illorum conditionem penitus inspexit, quoties ad munia quæque vilissima fuerunt adacti, & morte quavis graviores sustinuerunt quæstiones, is omnino habet, quod illorum hominum sortem deploret. Hinc multum causæ fuit illi Spartano, cuius Hugo Grotius mentionem facit *L. III. de de J. B. & P. cap. XIV. §. II. n. 1.* dicenti: *Se captivum, non servum esse.*

§. II. Atque hinc modo laudatæ gentes illam libertatis iacturam, ut satis inhumanam; ita quodammodo invicem rei militari, tollendam esse, censuerunt. Num vero, religione christiana invitante, aut cooperante, utpote clementiæ ac humanitati valde amica, hoc perfecerint negotium, seu Hugo Grotius in *lib. III. de J. B. & P. cap. VII. §. IX. & cit. Lib. cap. IX. §. XIX.* itemque Franciscus Frid. ab Andler in *Iurisprud. Privat. & Publ. Lib. I. Tit. VI. n. 10. seq.* iudicant, in præsentī copiose non disquiro. Sicco tamen pede non prætereunda est ratio illa, quam Io. Hermannus Stamm in *Lib. I. de Servitut. Person. Tit. I. cap. IV.* & Io. Frid. Hufanus in *Tr. de Hom. propr. cap. 1. n. 37. seq.* de abrogatione huius servitutis in medium proferunt. Scilicet hunc captivitatis effectum cessare in bellis civilibus; christianorum

vero plus quam civilia esse bella: cum unius corporis mystici in Christo membra sint; iniquum censuerunt, captos inter se in duram illam servitutis conditionem conicere. At enim bellum civile non bellum est, sed coërcitio rebellium, ideo milites in eo comprehensi non ut hostes, sed ut delinquentes tractantur *L. 21. §. 1. D. de captiv.* quippe quibus ex gratia tantum aliquid præstari potest, de iure nihil debetur. De iuribus, ergo militum propriis, uti sunt de redimendo, aut de permutando, sibi gratulari nequeant. Unde Christianorum bella male comparantur cum civilibus, quæ iniusta sunt: cum contra bellum Christianorum nullum non debeat iustum esse. Parum quoque caute additur, quod, Christiani inter se hostes, sint unius corporis mystici in Christo membra, id partim falsum, partim ab arte iuris alienum est: illud, quia inter Christianos veros quæ tales vix dantur bella Hugo Grotius *de J. B. & P. Lib. I. cap. II. §. VIII. n. 1.* & bello iniusto existente definunt belligerantes esse membra corporis mystici in Christo; hoc, quia conclusio probanda est iuris militaris, cuius ratio e Theologia revelata peti non potest, nisi quis transitum de genere in genus sat vitiosum committere velit. Et cum probe conscius sim eorum, quæ Grotius locis paullo ante citatis tradidit, quod Muhametis religioni addicti populi, inter se bella gerentes, non amplius captivos suos redigant in servitutem, non video, quomodo mitior illa captos milites tractandi ratio possit proprius religionis christianæ effectus esse. Ne dicam de paganis, quorum prudentiores calamitosam illam servitutem, captis illatam, improbaverunt. Sic autem Seneca optime hanc in rem scripsit *Ep. 47. Servi sunt? immo homines: Servi sunt? immo contubernales.* Et perinde Plutarchus narrat. *Quæst. Græc. p. 295.* olim inter Corinthios & Mægarenses bella gesta ἡμέτερος καὶ συγγενικὸς mansuete & ita ut populos consanguineos deceret. Si quis captus esset, habitum ut hospitem, & fide de pretio accepta, dimissum domum. vid. infra §. V. in fin.

§. III. Neque mihi libet temporis calculum examinare, quem Io. Bodinus *in Lib. I. de Republ. cap. VII.* subduxit, & anno quinquagesimo sæculi decimi tertii hanc servitutis abrogationem factam esse, existimavit. Cum nullus dubitem, quin Icti, æque ac Chronologi, inveniant, quod disceptationem circa commissum calculi errorem mereatur; salvo etiam manente iure retorsionis contra infideles in servitutem abducendos, *per Rec. Imper. de anno 1542. §. und wiewohl verb. in die Tyrannische und Viehische Dienstbarkeit.* Vid. Petrus Gudelinus *de Iure Noviss. Lib. I. cap. IV.* & Io. Schilterus *in Exercit. III. ad Pandect. §. I. (b)* Non enim tam sollicitus sum in hoc argumento de antiquo, quam de paullo recentiore iure militari. Meum ergo animi propositum est, ex hoc, adhibitis eius iuris solidis fundamentis clare demonstrare, quod, licet sublato isto iure victoris, quo quisque captos efficere servos potuit; nihilominus illi etiamnum conveniatius in bello captos tamdiu detinendi, custodiendi, & ad certam quodammodo speciem homagii, quod secundum diversas cuiusvis gentis leges præstandum, obligandi, donec legitima quædam occasio eosdem liberandi sese offerat.

§. IV. Ius vero hoc detinendi in captos exerceri, ex eis, quæ mox sequentur, satis manifestum erit. Inde captorum, antequam de illorum permutatione aliquid decidatur, ratio maxime habenda est. Quorum nomine intelligo omnes, qui, simul ut in publico ac solemni bello ab occupantibus acquisiti sunt, in potestatem capientium transeunt. Sic enim ipse Iustinianus Imperator istam, quæ superesse poterat, dubitationem avertit decisione sua, quæ *in §. 17. Inst. de R. D.* comparet: *Quæ ex hostibus capimus, inquit, iure gentium statim nostra fiunt.* Non saltim ex illa ratione, quod nullius sint eo tempore, quo capiuntur; sed, quod ob iniuriam, quam vel intulerunt, vel inferunt, ut vitæ, libertati, ac rebus eorum parcatur, se indignos reddiderunt, ideoque dum capiuntur, illis iniuria non inferitur, sed potius au-

auferri videtur. Etsi autem hoc ius captivitatis in se certum est; sunt tamen, qui de eo fluctus in simpulo movere nituntur. Ex quibus non Albericus Gentilis modo *in Lib. III. de J. Bell. cap. XVI.* sed & Hugo Grotius *de J. B. & P. Lib. III. cap. VI. §. III. n. 1. 2.* compellendus est: uterque horum evincere vult, non prius captos in potestatem capiendum redigi, quam in præsidia horum deducti sint. De quo merito mihi dubitandum est, non hanc ob causam, quam loachimus Zentgravius *in Disp. de cade hostium captivorum §. 11.* nimis urget, quod in iure naturali solidum id non habeat fundamentum; nec gentium hac in re consensus probari possit sufficientibus exemplis: sed propter naturam occupationis hoc accidit, cuius species est captivitas: ac proinde naturalis adprehensio personæ, aut rei, ad perficiendam illam sufficit. Ius enim naturæ, tametsi non respuit ius captivitatis, tamquam proximum belli effectum; interim tamen non secundum omnes circumstantias, uti hic loci est, istud determinat, sed belligerantium arbitrio hanc definitionem relinquit. Ad gentium hac in re consensum parum caute remittit Doctor ille Argentinensis, utpote qui vel ambiguus erit, si exempla intueamur, vel invalidus ad producendum iuris effectum, de quo unice quæritur. De duorum enim vel trium populorum pacto, hac ratione inito, eodem Zentgravio fatente, lis non agitur.

§. V. Post depulsas Zentgravii tenebras, prælucente mihi Imperatoria decisione *in præc. §. IV.* nunc multo uberius dispiciendum erit, de his, quæ ab Alberico Gentili, eumque perperam sequente, Hugone Grotio opponuntur. Etenim captos dum putant, ubi intra fines, id est, præsidia hostium perducti fuerunt. Cui sententiæ fidem conciliare satagunt legibus Romanis, quæ hoc negotium luculenter explicare videntur. Ita excitant *L. 5, §. 1. D. de capt.* ubi Pomponius captum dicit eum, quem hostes ex nostris ceperunt, & intra præsidia sua deduxerunt: antequam enim in præsidia deduceretur hostium, manere eivem. Quo cum

cum coincidit Pauli iudicium in *L. 10. §. 3. D. h. t.* militem amitti, ubi fines nostros excessit. Verum leges illæ de conservanda, non de perficienda captivitate præcipiunt. Captorum enim intra præsidia deductorum longe certior & securior est custodia, quam extra eadem: exinde tamen non sequitur, ut tum demum captivitas inceperit, quando arctior tantum per istam deductionem in præsidia facta est. Et sane ipse Grotius, cum *l. c. n. 2.* perductionem illam in præsidia refert ad continuandam captorum possessionem, tacite iunxit, titulum acquirendi siue imperii in personas, siue domini in res captas, ab ea non petendum esse. Neque insuperabilis est illa difficultas, quando in *tit. L. 5. §. 1. D. de capt.* disertis verbis habetur, captum, antequam perducatur in præsidia, manere civem. Siquidem eo sensu civis manet, quo animum scilicet revertendi, & ab hostibus se subducendi, nondum deposuisse præsumitur, quamdiu extra hostium præsidia existit, licet eorum manibus, aut vinculis detineatur. In homine enim capto semper considerandus est animus, quo non prius incipit desperare de reditu ad suos, quam intra præsidia perducitur. Unde sub hac spe civis manet, etsi revera in potestate hostium versatur. *L. 5. §. 3. D. de capt.* Secus autem si modus hic capiendi declaretur, supervacaneum erit omne pactum, quo capti quoque, antequam in præsidia deducuntur a victore suo, sola fide in pignus relictæ, aus parole, dimittuntur. Nihil enim refert iure militari, fides quem, an vincula adstringant.

§. VI. Ex dictis quoque iudicium ferri potest de illo principio, quod Hugo Grotius *l. c.* pro semel electa sententia sua porro obiicit; nempe, eo modo personas & res captas adquiri, quo amittuntur: Hominis enim & rei in hoc gentium iure eandem vult rationem esse. Sed notandum est hoc Grotii dubium ex eo satis everti posse, quod captos adhuc servos fieri, falso præsupponit, uti ostensum §. I. indeque comparationem personarum & rerum captarum

rum deducit. Deinde Grotius sibi adversari videtur, cum statuit, in solo pacato eorum populorum, qui neutras belligerantium partes sequuntur, bellum esse permissum. Ergo & captivitatem, tamquam proximum belli effectum, ibi excludere nequit *in lib. II. de I. B. & P. cap. II. §. X.* Iam vero si ad hunc casum adplicetur eius principium, protinus constabit, quanto pere fallat. In solo enim pacato capti adquiruntur a capientibus, non tamen in illo amittuntur, ut ut fuga ad has gentes se receperint, quia inter gentes in bello medias ius postliminii esse non potest, Grotio id ipsum defendente *in lib. III. de J. B. & P. cap. IX. §. II. n. 2.* & illustrante exemplo Romanorum, bello Punico secundo captorum, qui ad Græcos, neutras partes observantes, confugerant, ut tamen libertatem obtinerent. Quare falsum est principium hoc, Grotio etiam teste, quo modo amittuntur, eodem modo capti adquiruntur. De singulis autem uberius disceptavi, ut luculenter pateret, non captos solum in solo sive hostili, sive pacato, & fide habita dimissos, sed intra præsidia etiam deductos ad permutationem illam militarem pertinere. Interim totam hanc licentiam confirmare libet verbis Petrini *Belli in P. IV. de Re Milit. Tit. 3.* Hanc partem, inquit, vidi moribus atque usu receptam, statim enim cum quis se dedit & in signum deditio- nis consignat & tradit enssem, vel quod aliud armorum genus, ita transit in potestatem illius, ut nemo alius, qui sit eius partis, ius in eum acquirere possit, nisi forte a suis recupe- ratus.

§. VII. Quamvis vero per milites tam officiales, quam gregarios capti adquirantur; nihilominus ius in eos a nemine, quam a Principe, qui auctoritate sua & sumtibus sustinet bellum, recte prætendi atque exerceri potest. Milites enim tantum se habent, ut instrumenta, quibus Princeps ad aliquam regionem occupandam, & exercitum hostis debellandum utitur. Hugo Grotius *de I. B. & P. Lib. I. cap. V. §. III.* Pro acceptis quoque stipendiis operas suas milita-

res præstare solent, inde proclive est ad iudicandum, quod quoscunque ex hostibus capiunt, Principi, pro quo bellum gerunt, adquirant. Neque ab hac sententia me revocat idem Grotius qui in *Lib. III. de I. B. & P. cap. VII. §. V. & §. IX. n. 5.* captivos esse in potestate singulorum, qui ceperunt, pluribus contendit. Præterquam enim quod Grotius ipse inter milites personas quasdam eximiæ dignitatis, in quas reipublicæ aut eius capiti, ius dat, plerarumque gentium usu ita exigente, excepit; cum tamen iure gentium reliquos captos a singulis militibus adquiri, valde tueatur, ita intelligendus erit, ut id iuris gentium sit ante omne particulare, ea de re conditum, ius militare. Quare nihil quidquam mihi officere possunt, quæ ex iure Romano excitantur *L. 5. §. 1. D. de Stat. hom. L. 5. §. ult. & L. 7. pr. de A. R. D. §. 17. I. de R. D.* secundum quas bello capti sine discrimine in privatorum potestatem rediguntur. Id enim aliter concedere non possum, quam quatenus illi permissu ac consensu superiorum sibi adquisiverunt captos, statu populari, aut mixto Romanorum, eo tempore hunc occupandi modum tolerante: vel quod extra actum publicum capiunt milites, non intelliguntur capere, ut ministri, iudice Celso in *L. 51. D. de A. R. D.* Unde est, quod, si quid capiunt milites, non in procinctu, aut in eo, quod facere iubentur; sed in eo, quod promiscuo iure, aut solo permissu faciunt, id statim sibi adquirant, deficiente quasi publico ministerio, cum militaris occupatio accidit procul ab exercitu, in liberis excursionibus bey *Ausgehung auf Parthen* / quæ non olim modo, sed etiam nunc frequentantur. Sic secundum ius militare hodiernum, præsertim Danicum, *art. 130.* decernitur, wann von kleinen Partheyen Gefangene eingebracht werden/ daß solche bleiben sollen demjenigen/ so die Parthen geführet/ salva tamen illa exhibitione captorum publica, de qua in sequenti §. VIII. differam. Taceo illos, qui sine stipendiis militiam sequuntur, quibus spolia hostibus erepta, æque ac capti, iure compensandi debentur. Vid. D. Io. Tefmar de *Pilagio.*

§. VIII. Postquam ergo Reges, Principes ac Respublicæ, aliter hoc ævo inter suos constituerunt, & potestatem privatorum in captos, publice condito iure militari, modo anteverterunt, modo restrinxerunt, necesse est, ut, quomodo multis in locis prætenso illi gentium iuri derogatum sit, paulo latius expendam. Equidem inter omnes expeditum est, captorum exhibitionem pertinere vel ad ipsam Regem ac Principem, si exercitui suo intersit, aut eius loco ad Ducem aliumque supremum militiæ officialem, hanc flagitante non iure solum militari, sed & quottidiana praxi eius, secundum quam pronuntiatur, daß die eingebrachte Gefangene vom Feinde müssen so fort bey dem commandirenden General geführet/ und daselbst zu erst angegeben werden. Ne cui dubium oriri queat, ipsa iurium militarium testimonia hac de re adducere libet. Sic Maximilianus II. gloriosæ memoriæ Imperator sapientissime captivorum hanc exhibitionem præcepit in A. B. art. 62. Mit den Gefangenen/ was deren von Kriegesherrn / Fürsten oder Feld-Obersten wären / sollen wir oder unsere Feld-Obersten oder Befehlhaber / denen sie auch überantwortet sollen werden/ zu handeln haben/ doch soll denienigen/ so sie gefangen/ billiche Ergözung und Verehrung dargegen geschehen. Idque præceptum longe utilissimum repetiit in der A. B. art. 94. Wann sich auch begeben/ daß mit Hülffe des Allmächtigen/ der Feinde Feld-Oberst/oder Feldhauptleute/durch die Reuter gefangen würden/sollen dieselbe Personen zu uns oder unsern Obersten/ oder desjenigen Händen/ der das Befelch haben würde/ gegen statlicher und billicher Verehrung gestellet werden. Et quoniam hæc Imperatoris iura videbantur magis ad captos officiales, eosque supremos, quam ad inferiores, aut gregarios milites spectare, admodum prudenter subiicitur in cit. A. B. art. 95. Wo aber ausser dergleichen Feldobristen und Feldhauptleuten andere Personen gefangen würden/ da mag ein ieder zc. Doch sollen alle und jede Gefangene für dem Feldobersten angezeigt werden. Equitatem huius negotii demonstrant reliqua iura militaria, in primis die Schwed. A. B. art. 87. Alle Gefangene sollen zu-

vor uns præsentiret/und zu handen gestellet werden. Parem, si non clariorem, dispositionem legere licet in Dänische A. B. art. 130. Alle in den eroberten Städten und Plätzen/ auch öffentlichen Feldschlachten bekommenene Gefangene sollen uns alleine zu gehören. Ne quid autem in fraudem huius legis committatur, eaque exhibitio tantum intelligatur de captis in publico, non in privato conflictu, quia sub finem excitati huius articuli dictum est de captis in liberis excursionibus, quod capi-entibus relinquendi sint, uti §. præced. quoque memoravi, ideo sapientissimus legislator libertatem illam hoc pacto temperavit in art. 131. iedoch soll ein ieder/so vom Feinde einige Gefangene eingebracht/ selbige demienigen/welcher im Quartier das Ober-Commando hat/ noch vor Abends vorstellen. Neque dissentit Potentissimus Rex Prussæ in Brandenburgischen A. B. Tit. XIV. art. 70. Anfangs sollen uns die Gefangenen præsentiret werden. His exacte conveniunt ea, quæ partim præscribuntur in A. B. Chursächs. art. 39. Mit den Gefangenen/ was deren von Krieges-Herren/ Fürsten oder Obersten wären/ sollen Ihre Churfürstl. Durchl. derer Obristen/ Feld-Hauptleute/oder Lieutenant/zuhandeln haben. Denen sie auch überantwortet werden sollen; partim ex ratione belli deducuntur in Obersächs. Kreis. A. B. art. 31. Ihre Churfürstl. Durchl. behalten Ihr nach Kriegs-Gebrauch/ ausdrücklich bevor/ die Principal-Gefangenen/ als hohe Generals und Standes-Personen/ biß auf die Obristen mit eingeschlossen. Et paullo post eodem art. Die andern Gefangenen sollen dem Obristen/Obristen-Lieutenant/Obristen-Wachtmeister/ und Hauptleuten angezeigt werden. Sane tempus me deficiet, si singula superiorum iussa, circa exhibitionem captorum promulgata, enarrare vellem. Ex quorum inter se collatione facta iudicium ferri potest de sententia Hug: Grotii in *Libr. III. de J. B. & P. cap. VII. §. IX. in f.* & Claudii Coteræi in *lib. I. de iur. milit. & privileg. cap. XXV.* quia ius hoc captos servandi solent concedere singulis, qui ceperunt extra personas eximie dignitatis: in has enim rei-

pu-

publicæ, aut eius capiti, ius dare plerarumque gentium mores, fatentur.

§. IX. Neque tamen prætermittendum hoc arbitror, quod & tempus adiiciatur in quibusdam articulis iuris militaris, intra quod tenentur capientes exhibere captos suos. Id vero vel certum est spatio triginta sex horarum Brandenburgisch. A. B. Tit. XIV. art. 69. niemand soll seine eingebrachte Gefangene über sechs und dreyßig Stunden bey sich behalten/ consentiente iure militari Suedorum A. B. art. 77. da von Feind gefangene eingebracht werden/ soll niemand weder hohe noch niedrige Officier, noch die Regiments Profosen dieselben über 36. Stunden bey sich behalten/itemque Zürchsch. A. B. art. 72. aut viginti quatuor horarum secundum ius militare Brunovicense Tit. XIII. art. 50. Alle vom Feind Gefangene soll keiner/er sey wer er wolle/ dieselben über 24. Stunden bey sich behalten/ calculum hunc probante Hug. Grotio lib. III. de J. B. & P. cap. VI. §. III. n. 2. vel incertum, quod in Dänischen A. B. art. 131. noch vor Abends vorzustellen/ id ipsum arrisit Batavis vid. Holländisch A. B. art. 59. Ein jeder/wes standes Er sey/ soll alsobald/ und noch vor dem Abend bey dem welcher in Quartier das Commando hat/ den Gefangenen den Er vom Feinde bekommen/ vorstellen/ addita poenæ capitalis comminatione, bey Straffe/ daß der gefangene ihm genommen/ und er noch darzu am Leben gestrafft werden soll. Quæ iuris decisio ceteris longe præferenda est, cum rationi belli congruat, occasione in captare, adeoque tempus ad exhibendos & examinandos captos coarctandum potius, quam extendendum esse. Interest enim eius, qui ducit exercitum, a captis, sibi que oblatis, hostium, quantocius fieri potest, explorare consilia, ut expeditione sua illa prævenire valeat. Balthasar Ayala in lib. I. de iur. & offic. bell. cap. V. n. 28. seq. B. D. Adrian Beier in Jurisprud. Milit. lib. I. Tit. XIII. th. I. §. 3. in fin. Factam opportuno tempore hanc captorum exhibitionem, more magis, quam iure, sequitur eorum examen,

nisi quod ius militare Danicum saltem expressis verbis illud poscerit cit. art. 131. daß diejenigen so vom Feind einige gefangene eingebracht/ selbige dem/ welcher im Quartier das Ober-Commando hat/ noch vor abends vorstellen/ und NB. nach dessen Befehl sie bey den General Auditeur einschreiben und examiniren lassen. Id ipsum repetitur in der Königl. Dänischen Kriegs-Gerichts Instruction cap. VI. §. 38. Alle gefangenen vom Feinde/ wenn sie von der Generalität den General Auditeur zu geschicket worden/ soll er examiniren/ ihre Aussage richtig niederschreiben/ und der Generalität davon Nachricht geben/ auch soll er von denen gefangenen eine Liste halten. Examen vero hoc uti dictum, Auditori Generali, aut alii, cuius fidei rationes lytri creditæ sunt, der die Rankion-Rechnung in Händen hat/ committitur, ea ratione perficiendum, ut capti iubeantur indicare (a) die Zeit ihrer Anfunfft/ quia ab eo tempore computatur, præsertim quod ad captos milites gregarios attinet mensis, dies & hora, vier Wochen/ vier Tage / und so viel Stunden/ intra quæ quisque vel redimendus, vel permutandus est. Nam praxi militari receptum est daß eine jede Partey soll ihre gefangene in Monats Frist/ von der Zeit der Wissenschaft an zurechnen/ auszuwechseln verbunden seyn. Quo tempore elapso, nec spes liberationis interim facta est, operas victori addicere licet. Franciscus Bonbra *de Arte belli & pac. Disc. XXIV. in fin.* Joachimus Burger *in Cent. I. O. XXXI.* Nisi expresse conventum daß denen Kriegs-Gefangenen nicht erlaubt seyn sollte / sich in andere Kriegs-Dienste einzulassen vid. das Cartel d. 31. Augusti 1702. inter Imperatorem eiusque Eoederatos ac Regem Gallia initum art. 56. quod refert Antonius Faber in der Europäischen Staats-Canzelen. P. VII. cap. XIV. (b) von wem Sie eingebracht / quod scitu necessarium vel propter remunerationem, wegen stattlicher und billicher Verehrung/ quæ capientibus personas eximie dignitatis decernitur §. VIII. vel propter lytri participationem, de qua plenius dicam §. XI. (c) wie sie heißen/ (d) von was Regiment oder Com-

Compagnie ſie ſeyn: quorum illud ad ſuppoſitionem falſi aver-
tendam; hoc ad merita militaria inveſtiganda conducit, requi-
rente id ſingulari ſpecificatione, daß in jeder ſpecificati-
on die qualität und quantität derer Gefangenen gedacht werde
Cartel cit. art. 41. (e) was ein jeder bedienet quia ſecundum
differentiam cingulorum & officiorum ipſa permutatio inſti-
tuenda eſt. Atque ex his circumſtantiis in ſcripturam reda-
ctis, da eine ordentliche Liſte darüber gehalten wird / id com-
modi in uſum ac praxin militarem redundat, ut non circa
cuſtodiam ſolum perſonarum diſcrimen ſeruetur, ſed & ad
inſtituendam captivorum permutationem facilius perveniri
poſſit, de qua unica me ſollicitudo tenet. Deinde illa con-
ſignatio ad ſpecificationem transmittendorum captivorum
plurimum facit, ut rationes de permutatis ac permutandis eo
promptius reddantur, ceu in ſupra citato Cartel diſerte re-
quiritur art. 40. Ein jeder theil ſoll allezeit eine ſpecification denen
Gefangenen ſo er überſchicket mitgeben und derentwegen ein Re-
cipis vom Commendanten des Orts dahin die Gefangenen re-
mittiret werden / zurück nehmen / damit nach deren Auswechſ-
lung derjenigen von beyden / ſo den andern ſchuldig verbleiben / ſor-
ge tragen könne / entweder an Geld oder Auswechslung ſatisfa-
ction zuſchaffen. Quemadmodum igitur Auditor generalis
eſt executor huius pacti iuxta clauſulam in Cartel d. a. 1674.
die General und Ober-Auditeur ſollen alle behörige Anſtalt vor-
zunehmen wiſſen / damit in ein und andern / denen in dieſen Cartel
beſchriebenen Puncten fleißig nachgelebet werde / ita de permu-
tatis ac redemptis rationes reddere tenentur, Cartel d. a. 1679
art. 17. ein fleißiges Protocoll halten &c. & in art. 19. ad iuſtifi-
candas rationes exigitur, daß bey der auslieferung ſich die Offici-
er gebührend / durch einen Officier quittiren laſſen / und ſolche
Quittung dem General Auditeur beſorglichen laſſen zuſtellen.

§. X. Ceterum, quæ alias traduntur, quod captivi,
quos quisque nactus eſt, poteſtati Generali dem General Ge-
waltiger ſiſtendi ſint, vel vicem eius gerenti, uti in Branden-
burch.

bursch. A. B. Tit. XIV. art. 69. die Gefangenen sollen dem General Gewaltiger oder in dessen Abwesenheit seinem Lieutenant zur Verwahrung überantwortet werden. Similiter præceptum est in Churhanövrischen A. B. art. 76. Alle von Feinden gefangene sollen uns zu unser fernern Verordnung in unser General-Stockhaus geliefert werden/bey willführlicher Straffe iedoch das einem jedweden die auf den gefangen habende Prætenſion vorbehalten seyn soll. Conferri etiam hac in re meretur das Fürstl. Braunschweigisch. K. K. Tit. XIII. art. 50. Verum quæ in medium prolata sunt, cuncta dictis neutiquam adversantur, nisi quis ius cum ministerio confundere velit. Generali enim potestati non alia offeruntur mente, quam ut ab ea pro conditione personæ suæ captivi custodiantur, donec in munitiora loca transferri, ibique ad permutationem ac cuiusque redemptionem detineri possint. Multominus impedit ius summorum Imperantium in captos, quod in cit. art. 6. VIII. nominatim in Maximiliani II. A. B. art. 95. cuivis capienti permitti debeant capti, ut ab iis lytrum petere queant. Sic autem Imperator Lc. præscribit: Wo aber ausser dergleichen Feld-Obersten und Feld-Hauptleuten/ andere Personen gefangen würden/ da mag ein jeder der dieselbigen niederwirfft und bekommt schäßen/ und Kriegsgebrauch nach damit handeln. Primo enim a me non agitur de redemptione, sed permutatione, adeoque dubium videtur a statu controversiæ alienum esse. Deinde cum personarum captarum selectu, & summorum Imperantium præscitu coniuncta est, hæc capientibus permissa lytri captatio, uti ex articulorum inspectione notum, ubi verba hæc itidem recurrunt: Doch sollen die Gefangenen ohne unser oder unser Feld-Obersten Vorwissen nicht ledig gelassen werden. Quod ipsum confirmatur, ac sub gravi poena, in transgressores dictata, iniungitur a Potentissimo Rege Prusiæ in Br. A. B. art. 88. die andern gefangenen aber sollen unsere Soldaten behalten und deren Ranson/ die doch allewege mit unserm und des Feld-Marschallens Vorbewußt und Zulassung/ bey Vermeidung Leibes

bes und Lebens straffe geschehen sollen/ genießen. Inde omnino perspicui potest, non iuri stricto, de quo quæritur, sed Regum ac Principum liberæ æque ac liberali concessioni tribuendum, quod per milites tanquam ministros suos, non omnes captivos sibi solum vindicent, sed quosdam illis etiam concedant, ut eorum augeant atque stimulent animi alacritatem, qua ad plura, eaque fortia facta patrandæ se se præparent, & data occasione consumant. Nihil enim est, quod iustius militi debetur in laboris sui remunerationem, quam hæc lytri de captis largitio, immo nihil est, quod Principes maiori cum compendio dare possunt. Quandoquidem milites intendere solet virtutem ob hanc liberalitatem, & superare eos facili negotio, qui cetroquin, languente militis manu, invicti fuissent. Quare *æquum esse*, iudicabant Patres conscripti apud Livium in *Lib. II. cap. XLVIII. habere eos, quorum sanguine & sudore quid partum est.*

§. XI. Ex his omnibus igitur adparet, ius circa captos solius summi Principis esse, militis vero nullas esse partes circa eos, nisi quas liberalitas Domini ipsis adiicit. Hinc de captorum liberatione nemo statuere potest præter eum, cuius auspicio bellum geritur, aut quibus ex officialibus iuris superioribus id commisit, die Privat-Rankion soll alleine mit unser und des Generals Vorberust und Zulassung geschehen prout omni fere iure militari expressum esse legitur Schwed. A. B. art. 89. Dänische A. B. art. 132. Brandenb. K. A. Tit. XII. art. 69. Holländische A. B. art. 61. Solet autem quisque Regum ac Principum, de illa decernere vel secundum conditas a se leges, aut admissas consuetudines militares, vel secundum pacta conventa, quæ Gallorum idiomate les cartels des prisonniers efferuntur. Et quemadmodum illæ semel captis spem liberationis non dubiam faciunt; ita hæc modum ac ordinem in liberandis captis servandum, ratione belli accedente, satis superque ostendunt. In primis quod attinet ad captorum sive redemptionem, sive permutationem, quæ

sine personarum captarum selectu, in modo laudatis pactis expresso, vix ad optatum finem perducı potest. Captivorum enim permutatione designatur ille modus, quo capti ab utraque belligerantium parte mutua restitutione, secundum personarum suarum æstimationem, ex cingulis ac officiis dependentem, & in publica conventionē adductam, liberantur. Unde accidit, ut pro re natā vel singuli cum singulis, vel unus pro pluribus, vel vicissim plures captivi unius loco inter se permulentur.

§. XII. Sic captivorum permutatio a gratuita horum dimissione, quæ ab arbitrio & indulgentia victoris quidem dependet, sed habita ratione tam ætatis, quam sexus & status quarundam personarum, quibus illa adplicanda, uti in sequentibus §. 39. 40. 41, aliisque dicturus sum. Eiusque exempla varia refert Hugo Grotius *de J. B. & P. L. III. cap. XXIV. §. IX. n. 2. & in not.* Et licet cum redemptione in eo conveniat, quod sine expresso pacto præcedente de lytro non instituatur; nihilominus quia privatis quoque militibus relinquitur lytri perceptio de iis, quos ex inferiore militantium forte ceperunt, quod §. X. obiter demonstratum vi, idque miror a D. Petro Mullero iuxta ac D. Hertio, præclaræ famæ lctis, penitus omıssum fuisse, ut ut ex professo argumentum hoc *de redemptione captivorum* tractaverint. Inde manifestum est, quod a permutatione captivorum multum discrepet, quæ a belli dominis tantum, eisque, quos speciali mandato suo instruxerunt, arbitrio privatorum nihil quidquam hic concessio, perfici debet. Ad publica enim belli commercia pertinet, quæ illorum propria esse solent, qui summi imperii exercendi ius habent Hugo Grotius *de J. B. & P. Lib. III. cap. XX. §. II.* & ad istorum mandatum præfecti militibus saltim exsequuntur. Hugo Grotius *de I. B. & P. Lib. III. cap. XXII. §. II. & III.* Hinc aliquoties in superiore §. VIII. in primis in laudati Imperatoris Maximiliani II. *A. B. art. 62.* præscribitur, es sollen mit denen Gefangenen obne

ne uns/ oder unser Feld-Obersten und Befehlshaber niemand zu handeln haben. conf. Ehursächs. N. B. art. 39. Ne quis vero sibi persuadere possit, permutationem in art. 62. indigitat tantum respicere die Kriegsherren/ Fürsten oder Feld-Obersten/ ideo authenticæ interpretationis causa coniungenda sunt sequentia verba: Es soll auch niemand einigen Gefangenen von sich kommen lassen/ ohne Zugeben des Obristen/ bey Leibes-Strasse/ accedente huius rei confirmatione, in der N. B. art. 95. daß ohne des Feld-Obristen Vorwissen die Gefangenen nicht sollen ledig gelassen werden. Minime ergo omnium mihi obstat *cit. art. 95.* qui de redemptione potius, quam permutatione captivorum agit: cum tamen ab illa, ut sub initium monui, ad hanc non valeat ubique argumentum: quamvis neutra, quod mihi in præsentī casu sufficit, sine præscitu superiorum institui queat. Et sicut militum venditio est de publicis Regum ac Principum monopolis, de quibus operose commentatus est D. Præles in *Tr. de Principe Monopola*, ita permutatione magnam convenientiam cum venditione habente, exinde concluditur, eam secundum iuris militaris principia nulli convenire, nisi belli Domino, aut eis, quibus in mandatis hanc perficiendam dedit. Videtur quoque permutatio captivorum a privatis suscepta sine suo carere, cum permutati milites ab illis adquiri non possint. Cui vero adquiruntur milites permutatione utrinque dimissi, illi ius permutandi non tam in directione, quam in executione tribuendum est.

§. XIII. Etsi pro regula stat voluntas cuiusque victoris in gratuita, de qua paullo ante dixi, captivorum permutatione; nihilominus eandem ad permutationem adplicare non licet, tum ob periculum talionis, si quis pluris, atque par est, captivos suos æstimet, tum ob non præscidendam his se liberandi occasionem: quarum illam in bellis plerumque aliquid iniquitatis adferre, late evincit Hug. Grot. *de I. B. & P. L. III, cap IV. §. XIII, n. 1.* & *cap. XI. §. XVI, n. 2.* hoc nimis

inhumanum esse, supra declaravi §. I. & II. Cum ergo modus, æque ac casus, permutandi ex iure militari, hac in parte deficiente, neutiquam definiri possint, ideo opus est expresso eoque speciali pacto, cuius mentio quidem facta §. X. at plenior declaratio ad locum hunc dilata est. Magna enim inæqualitas inter utrinque captos intercedit, maxime inter officiiis militaribus præfectos, in quibus non tam ad paritatem officii, quam potius ad utilitatem, hosti præstitam, a permutantibus probe attendendum est, inde meliore via expediri nequit hoc negotium, nisi pacto ab utraq; parte convento. Quod publicam in se continet conventionem vel ipsorum Regum ac Principum, bella inter se gerentium, vel Ducum, quos exercitui suo præesse voluerunt, vel eorum, quibus id negotii præ ceteris dederunt: ut duobus tamen posterioribus casibus a Dominis suis non speciali modo mandato instructi sint, clausula cum libera id non supplente. Br. de Lynker *Dec.* 483 sed horum quoque, litium vitandarum causa, confirmatio expressa accedat. Hugo Grotius *de J. B. & P. Lib. III. cap. XXII. §. VII.* Balthasar Ayala *de iur. & offic. bell. Lib. I. cap. V. n. 29.* Zoucheus *de iure fecial. P. 2. sect. 9. qu. 44.* & Gerhardus Feltmann *in Resp. Milit. IX n. 60.* Hac mente in sæpe cit. Cartel *art. 60.* dicitur, daß reciproquement die ratification solches Cartels in Zeit eines Monats/ so wohl von Seiten Kayserslicher Maiestät/ als von Seiten Ihrer Allerchristlichsten Maiestät für Sie und deren Alliirten ist versprochen worden. Neque his obstat *L. 5. de pact.* ubi Ducibus belli quædam inter se pacisci permittitur, adeoque idem valere de permutatione captorum videtur. Præterquam enim quod verba præcedentia, *quæ sit per pacem*, aliqui cum Holoandro, quem sequitur Arnoldus Vinnius *de Pact. cap. II. n. 1.* & D. Bechmann *in Us. D. Pract. Exercit. VII. n. 29. seq.* legunt per principem; attamen retenta priore lectione, sententia modo explicata non labascit, cum lex de sponsione Ducum agat, quæ sine rati habitatione Principem non obligat, ut post Hug. Grot. *de I. B. & P. L.*

P. L. II. cap. XV. §. XVII. D. Brunnemann in Comment. Digest. ad h. L. n. 15. bene animadvertit. Perinde etiam se res habet de pacto, quod de liberandis captivis initur. In illud vero deducuntur, quæ vel liberationem captivorum modo præcedunt, modo attingunt, uti est eorum sustentatio, nempe sanorum, tam gregariorum vid. cit. Cattel *art. 43.* quam officialium *art. 46.* & ægrotorum cura sub promissione de refundendis impensis *art. 45.* designatio lytri, pro redimendis, & præscriptio modi pro permutandis, quibus reliqui articuli referti sunt, vel saltem aliquam cum ea connexionem habent, sic salvagardiarum constitutio, aut dissolutio *art. 48. seq.* excursio militum ad certum numerum redacta *art. 54.* itemque prohibitio de vitando armorum illicitorum usu: quoniam milites tam illum, quam hanc excedentes ac violantes, se indignos reddunt, qui pacto hoc fruantur, nedum ad pristinam libertatem suam, gravi poena violatores manente, adspirare valeant. Quibus expeditis nunc istorum pactorum exempla adicienda sunt, quæ tamen integra exscribere nec instituti mei ratio patitur, nec argumenti huius necessitas requirit. Idcirco indicem illorum dare, & ex novissimo exemplo, quod hætenus adlegavi, eos decerpere articulos, captivorum qui permutationi inserviunt, in primis ubi necessaria casuum est decisio, mihiq; sufficere videntur. Antiquissimum vero huius pacti exemplum commemorat Feltmann *in Resp. Milit. IX. n. 76. seq.* quod inter Regem Hispaniæ Archiducemque Austriæ, ac Fœderatos Belgii Ordines initum Anno 1602. ac 1622. renovatum auctumque fuit. Idem Ictus rerum militarium peritissimus huic etiam *l. c. n. 80. & 82.* iunxit atque exhibuit tabulas pacti, quæ superiore sæculo Anno 1672. inter Colonienses Monasteriensesque ac Belgas, & pariter inter Gallos & Belgas sunt perfectæ. Plura, qui desiderat, eaque proprius ad Imperium Romano-Germanicum spectantia horum pactorum exempla, ab illo evolvendi sunt commentatores ad Corp. Jur. Milit. ubi

inter alios Eberhardus Hoierus *ad Jus Milit. Brandenburg. art. 70.* præclare refert, quomodo a. 1645. inter Imperatorem & Regem Sveciæ convenerit de captorum tam redemptione, quam permutatione, facta per singulas militum classes adplicatione, cuius pacti leges itidem receptæ fuerunt A. 1657. in Sueco-Danico bello. A quibus diversa non sunt, quæ inter Galliæ Regem & Electorem Brandenburgicum Fridericum Wilhelmum, gloriosissimæ memoriæ, ac Duces Brunsvic. & Luneb. A. 1674. & inter Regem Sueciæ eundemque Electorem d. A. 1678. conclusa fuerunt & in *Instructione Militari Corp. Iur. Milit.* inserta, p. 48. leguntur. Neque recentior stylus curiæ militaris ea mutavisse, ex recentioribus illis patet, quæ inter Galliæ Regem & Foederatos Belgii Ordines A. 1691. ante Pacem Risyvicensem conventa, itemque inter Imperatorem & Galliæ Regem eodem pæne tempore A. 1692. quorum illud pactum separatim idiomate Batavico expressum Hagæ Comitum, ac reliquis copiosius sistit tam mandata Ducum hac de re convenientium, quam utrorumque belli Dominorum disertam ac claram retributionem; hoc prolixè refert Antonius Faber in *der Europäischen Staats-Canzley lib. I. Fasc. VI. n. 1.* Omnium vero recentissimum, quod oculis meis usurpare licuit, apud eundem scriptorem extat *l. c. lib. VIII. cap. XIV.* Quæ singula talium pactorum exempla non legem solum dant tam redemptioni, quam permutationi, daß nach solchen Cartellen / als nach einer Nichtschnur die Auswechslung und Rantzionirung der Gefangenen beyderseits gerichtet und geschlichtet werde / sed & incommoda avertunt, quæ captis, quantæcunque etiam dignitatis aut fastigii fuerint, alias expectanda sunt. Dann aus mangel einer solchen Nichtschnur / unterschiedliche verdrießliche Zufälle sich blicken lassen / denen die gefangen / von was Qualität oder Stande sie auch seyn mögen / unterworffen seyn / ehe und bevor man sich zwischen denen Armeen wegen ihrer Rantzion oder Auswechslung verglichen, Vid. supra cit. Cartel inter Regem Galliæ & Electorem Brandenburgic. A. 1674. in pr.

§ XIV. Quod si captivorum permutatio eo, quem huc usque descripsi, ordine ac pacto suscipiatur, nihil est, quod iustitiam eius dubiam reddere possit. Parum igitur attendenda sunt, quæ Henricus Bocerus, haut incelebris Ictus, in *lib. I. de Bell. cap. XVIII.* contra eam suppeditat argumenta. Equidem ius divinum urget modo veteris, modo novi foederis: illud *Exod. XXI. v. 1. seq. Lev. XXV. v. 39. seqq. Deut. XV. 10. & XXI. 10.* hoc *Eph. VI. 8. & 9.* comprehensum: cui usus servitutis omnino consentaneus sit, sed captivorum permutatione illi derogari, quod minus ferendum. Inde pergit, se mirari satis non posse, quomodo ex hostibus capti hodie vendi, donari & permutari soleant, cum de consuetudine capientium servi non fiant. At dubio procul mirari desinet, quisquis in posterum perleget Bocerum, si mecum expenderit, quas abrogatæ servitutis causas cum in principio indicavi, tum quoque sub examen revocavi. §. 2. & 3. Et quemadmodum vera religio non abolet politiam; ita nec olim impedivit, quo minus capti fierent servi, neque hodie illam damnat consuetudinem, qua capti liberi permanent. Dicta S. scripturæ, quæ obiicit, sic se habent, ut a controversia hac multum discedere videantur. In primis autem ea, quæ ex V. T. petiit, quæ aperte agunt de servis venditione, non captivitate, adquisitionis, eisque ex Israelitarum gente oriundis, Iubilæo his certam liberationis spem faciente. Jo. Seldenus *de J. N. & G. Lib. VI. cap. XIX.* Contra ex aliis populis eo tempore capti in servitutem redigebantur, rigorem hunc DEO Iudæis permittente, vel ob retorsionis exercitium, vel singulares quarundam gentium excessus, qui in exemplum trahi non debet. Ceteroquin notum est Iudæos in bellis ultroneis captivos ad duo coegisse, ad Profelytismum, & ad servitutem. Petrus Cunæus *de Republ. Judæor. lib. II. cap. XIX.* Wilhelmus Schickardus *de Jure Regio Ebraeorum lib. 17. p. 176.* Quod autem a novo foedere deprom-

promptum est, ad officia dominorum & servorum pertinet. Unde in cunctis nihil quidquam deprehendere licet quod minima ex parte iustitiæ huius permutationis adversum esse possit, nisi verba quis detorquere velit. Longe minus obstat, quod ex hostibus capti vendi, donari & permutari soleant, quæ consistere non posse existimat Bocerius nisi capientium servi fiant capti. Sed quotusquisque nescit, vendi integras provincias, & donari certas copias militum, salva naturali hominum libertate, quia quamdiu subiectis aliquid libertatis superest proprie non ipsi homines, sed ius eosdem regendi alienari dicitur, in quantum illud est cum aliquo emolumento coniunctum. Pufendorfius *de J. N. & G. Lib. VI. Cap. III. §. VII.* Falsum itaque est permutationem captivorum pro iusta non habendam esse, nisi præsupponatur servitus captivorum, aut per eum producat. De captis a Turcis hoc quidem concedo iure retorsionis, sed de illis non est disputandi propositum, ideo ad illos revertor, qui in Christianorum bellis capiuntur. Etsi in potestatem capientium transeant, ut §. 3. *inf.* & §. 4. dictum est, & permutatio non alio fine instituat, quam ut captivi utrinque alii pro aliis ad recuperandam libertatem dimittantur. Nilominus distincta est potestas publica a privata, aut etiam a proprietate: quarum illa naturalem libertatem relinquit, quam hæc tollit: & aliud est ius detinendi captos; aliud est ius detrudendi eos e censu liberorum in censum servorum: prius iure militari hodierno; posterius veteri Romanorum receptum erat per *L. 60. ff. de furt.* & *L. 1. C. de serv. fugit.* Unde permutatio in usu est nostra ætate illis gentibus, apud quas ius bellicæ servitutis exolevit, & mos tantum captivos custodiendi obtinet, ut docte ac solide id ipsum exploravit ac tradidit Excell. D. Jo. Jacobus Mullerus *in Inst. Jur. Gent. Lib. II. cap. X.* Et quamvis captivus nec hodie in commercio sit privatorum; hoc tamen eius permutationem ne utiquam impedit, cum sufficiat, ius utendi libertate sua ferre commercio.

mercium, quia incorporalia alienari, & consequenter permu-
tari, ius omne patitur. Hugo Grotius *J. B. & P. Lib. III. cap.*
XXI. §. XXV.

§. XV. Neque maioris momenti sunt ea, quæ a Bocero
l. c. porro in medium proferuntur. Si vera esset a Dd. pro-
posita sententia, ut ex hostibus capti non fiant servi capien-
tium, sed permutatione liberari omnes possint, sequi inde,
usum iuris postliminii hodierno tempore abrogatum esse. Sed
licet inter Christianos id verum sit, ut §. 2. & 3. uberrime est
declaratum, inter Christianos tamen & Muhammetis asseclas
illud etiamnum vigere, ex consuetudine eorum locorum,
quibus cum Turcis & commercii & bellorum plus est, abun-
de constat. Quod autem nonnullis in mentem venit, sta-
tuere, Turcorum bella cum Christianis omnia iniusta &
impia esse; id speciosum magis, quam, repugnante publico
gentium iure, verum, & a proposito nostro prorsus alienum
est: illud quidem, quia & Christiani habent contrarii te-
stem, funestam illam ad Varnam cladem; hoc, quia non de
captis Turcis, sed de Christianis militibus contentio mea est.
Unde sequitur, quod ad personas captas attinet, ius post-
liminii saltem abrogatum esse inter Christianos, illo adhuc
salvo manente circa res, magis tamen immobiles, quam mo-
biles, quarum illas iure reversionis ac postliminii gaudere
quamvis in modo aliquid mutatum sit, egregie, ut omnia sua
explicat Illust. de Coccei in *Dissert. de Postliminio Sect. II. §.*
XII. seqq. Ad scopum meum propius accedit illud dubium,
quod desperata captorum permutatione fortius pugnaturi
sint milites, quorum virtus sola belli nervus est, ut pluribus
tam argumentis, quam exemplis Nicolaus Machiavellus de-
monstrat in *Lib. II. de Republ. c. X.* putatque Hugo Grotius
in *lib. III. de J. B. & P. cap. XXI. §. XXIV. n. 1.* hanc ob cau-
sam adeo difficilem fuisse apud Romanos captivorum libe-
rationem, ut leges eam omnino prohibentes promulgave-
rint. Verum confundit Grotius legem de non liberandis
captivis, quam nullam fuisse oportuit, nisi qui armis posi-

tis sine extrema necessitate se dederunt, quorum trahi potest *L. 17. D. de captiv.* cum deliberatione, de liberandis captis inita, num digni sint, qui redimantur, aut permutentur. Captivorum enim causam a Romanis serio examinatam, quidque de illis statuendum esset, cum cura inquisitum fuisse, contra Grotium tradidit Henricus Boeclerus in *Dissert. de Milit. captiv.* p. 164. 165. Falluntur etiam, qui minus ponderant, quod victoriam obtinere magis divinæ providentiæ, quam solius virtutis militaris opus sit, uti pro ea, qua pollet, prudentia rursus hoc negotium præclare decidit Illustr. de Coccei in *Dissert. de Justo præliorum exitu*. Ergo non videtur talis lex, aut consuetudo, rationabilis esse, quæ ad excitandas quorundam militum vires ac robur, omnibus ac singulis captis spem liberationis omnem præscindere velit, cum tamen in potestate & providentia militum non sit, semper victoriam reportare. Ex dictis nunc infero illos milites demum dignos esse, qui permutentur a belli Dominis, cum, ut fortes decet, fortiter pugnaverunt, saltem ex infortunio, aut a multitudine hostium, eo fuerunt adacti, ut sese dederent. Contra permutatione penitus indigni sunt, qui ubi vitabile periculum adest, ex iniusto timore se se hostium potestati submiserunt. §. 44. De quibus recte iudicat Quintilianus *Declamat. 339. Quæ spes in milite residua est, si nihil potius fuerit, quam capi.*

§. XVI. Inventa nunc atque constituta norma permutandi, simulque excusis, quæ permutationi obesse videbantur argumentis, ad eventum eius progredior, qui milites omnes concernit. Sunt autem permutandi milites capti non unius generis, alii primarii & maiores, qui honoratiores partes in bello habent, ut præpositi militum exercitui, inque eis officia sua gerentes; alii gregarii & minores, qui partes communes tenent & communi censu æstimantur. In his tamen omnes conveniunt, quod electione assumantur, lustratione probentur, sacramento militari confirmentur & matriculæ inserantur.

rantur. Carolus a Mansfeld in *Magist. Milit. Tr. 2. cap. 2. p. 162.* Ego initium facturum sum ab iis, qui de gregariis militibus in captivitatem deducti sunt. Quorum permutatio eo minorem habet difficultatem, quo magis exacta illorum æqualitas servari potest, daß Mann vor Mann ausgewechselt werde / vid. daß *Cartel d. a. 1702 art. 41.* Cur |vero| singuli pro singulis dimittantur ac recipiantur, vulgo hanc causam adferunt, quia illi capti non sunt artifices, sed artis militaris saltim exsecutores, aliorumque instrumenta, quorum efficacia æqualis habetur, secundum *L. 13. C. de contr. & com. stip.* Hugo Grotius de *J. B. & P. Lib. I. cap. V. §. III.* Unde permutatio suscipitur sine differentia (1) nationis. Etsi enim natio aliquem commendare, vel reprobare solet *arg. l. 31. §. 21. D. de Æd. Edict.* & doctor ille militaris, Flavius Vegetius in *Lib. I. de Re Milit. c. 2.* experientia doctus dixit, *quod gens gentem in bello precedat*; nihilominus quia pares expeditione ac periculis Dominus belli eos esse iussit, ideo in pactis quoque permutatoriis ad paria, siue onera, siue commoda percipienda, iudicantur, daß alle Gefangenen was nation sie seyn / ohne einige reserve, durch Auswechselung sollen befreyet werden. vid. *cit. Cartel art. I. in pr.* idque repetitur in *art. 38.* & applicatur pro ratione illarum circumstantiarum nominatim ad equites, *art. 7.* die Husaren sollen auf ebene weise wie die Cavallerie tractiret werden / nec non ad pedites *art. 12.* die Henducken oder Tolspatschen sollen wie die infanterie gehalten werden. Quo exemplo liquet, nationis differentiam hodie esse nullam in permutatione captorum. Neque aliter obtinet. [2] ratione obligationis nempe lecti, conducti, æque ac socii, indiscriminatim admittuntur. Delectis nullum dubium esse potest, quia interest Domini belli habere subditos, quibus imperet. Neque de conductis & sociis militibus secus statuendum est, quia subditorum loco adhibentur, & cum illis idem subeunt periculum, adeoque in captivitatem incidentibus, æquum est, ut eodem permutationis iure

fruantur, prout fortunæ utriusque sociis convenit. Hugo Grotius *de J.B. & P. Lib. III. cap. IX. §. II. n. 1. & cap. XXII. §. II.* Id quod manifestum est, cum ex ante dictis de sublato nationis discrimine circa permutandos, tum ex initio sæpius laudati pacti inter Duces Imperatoris ac Regis Galliæ conventi, ubi sociorum causa hæc clausula præ ceteris inserta est mit Auswechselung unser Kaysertlichen neben Einschließung unserer alliirten einen/ dann der Königl. Französichen und gleichermassen mit begriffenen alliirten Gefangenen andern theils & reliqua. (3) conditionis ac status, sive de equestri, sive de castrensi, sive de provinciali tantum militia, capti sint: in illis non natalium splendor, sed præsentium rerum expeditio, perinde ut in his & istis probe inspicitur, quod in procinctu sint, operasque suas non minus intuenda provincia, quam ordinarii milites in castris, præstare solent. vid. Cartel art. 6. & 9. verb. Die Regimenten und Troupen Land Militz oder Auschuß &c. itemque art. 20. allen Französichen Troupen so wohl Officier als gemeinen/ von den Ban und Arriere-Ban und Milices soll gehalten werden/ gleichwie die Reuteren/ wenn sie zu Pferde seyn/ und wie die infanterie, wenn sie zu Fuß seyn. Conf. D. Textor. *D. de Jure sequel. th. X. seqq.* (4) Operarum militarium. Sic funditorum aut fulminantium delecta manus, die Grenadierer, itemque rei tormentariæ intenti milites, nullam in permutatione sentiunt prærogativam, werden gehalten wie die Infanterie cit. Cartel. art. 23. & 24. qui ve in cuniculis terræ indicandis, sive effodiendis, operas suas impendunt, die Minirer/ eodem censu habentur l. c. art. 15. (5) Loci, ubi capiuntur: Limitanei ergo non minus, quam stationarii, quorum illi in hostium finitimis locis ad repentinas eorum incursiones semper intenti sunt; hi ad provinciæ quietem in propugnaculis Principum stipendia sua merentur die auf denen Bestungen in der Besatzung liegen/ pari permutationis iure cum his gaudent, qui in acie, aut in itinere capiuntur, l. c. art. 1. Es sey in Schlachten/ Eroberungen derer Bestun-

Bestungen / Plätzen / Parteyen und anderer Gestalten. Si enim Modestinus l. 3. §. 12. D. de capt. & post. eius rationem habet in præmiis & commodis militaribus, qui ex improvviso, dum iter facit, ab hoste capitur, multo magis favor in captivos milites limitaneos & stationarios trahendus est tali casu, quo mandatis fungentes in hostem incidunt. Ex his tandem liquet, quo modo remiges die Boots-Knechte sind permutandi vid. in Corp. Iur. Milit. das Cartel. inter Regem Suediæ & Electorem Brandenburgicum de a. 1678. art. 5. in f.

§. XVII. Quamvis autem in §. præc. dictum sit de militum gregariorum permutatione, daß Mann vor Mann soll ausgewechselt werden; nihilominus hæc cum turbatione ordinum graduumque militiæ non adplicanda est. Nam eques captus cum pedite, & mutata vice, pedes cum equite, quo minus permutari queant, huius præ illo prærogativa impedit. Quam præter alia argumenta, quæ hic referre ratio instituti mei non patitur, cumulate collegit B. D. Beier in Iur. Milit. Prud. Lib. II. Tit. XI. Th. II. illud omnium fortissimum esse videtur, quod a poena petatum est. Equitum enim poena est, ademptis equis inter pedites redigi, daß die Reuter abgesetzt/und unter das Fuß-Volk untergesteckt werden/ claro indicio, pedites longe deterioris conditionis esse equitibus. Atque hoc Romani intenderunt, cum gradu deiicerent equitem per l. 3. §. 5. & 9. D. de R. M. ut in deterriorem militiam eum detruderent. l. 12. D. de Custod. & exhib. reor. l. 4. §. 11. & l. 13. §. 6. D. de R. M. eamque poenam praxi militari adhuc receptam esse, variis exemplis comprobatur Joachimus Burgerus C. H. O. LXV. n. 10. & C. V. O. XXIII. Unde sequitur, vel equites captos, in defectu eorum, quibuscum permutari possunt, ad sui redemptionem obligatos esse, vel quod omnium tutissimum videtur, arbitrio belligerantium casus huius decisionem subiiciendam, cum tabulæ pacti militaris ipsam taceant. Qua mente in cit. Cartel. de a. 1678, art. 20. optime cavetur, wann auch

in diesen Articuln etwas vergessen oder sonstn sich noch einige difficultäten ereignen möchten/ so hierin nicht beschrieben und abgethan wären/ soll ieden Theil frey stehen/ solches zu erinnern/und Erläuterung darüber urgiret / mit dem Zusatz/ was alsdann erläutert und geschlossen werden wird/ das solches eben den effect und Krafft haben soll / als wann es gegenwärtigem Cartel vom Wort zu Wort einverläubet wäre. Neque a semel electa sententia meretrahit Valens Imperator & collegæ *L. 1. C. Præfect. Prætor. & Magistr. Milit.* ubi dicitur, quod magistri equitum ac peditum sint indiscretæ dignitatis, eiusque locus saltim sublimior esse debeat, qui alios promotionis tempore & adeptione dignitatis præcesserit. Principio enim lex, de Magistris militum promulgata, parum apte ad gregarios milites applicatur, quos non operæ militares ac stipendia, quam ea, quæ paullo ante indicavi, ordo nempe & gradus militiæ, satis superque inter se distinguunt. Hinc quando, iuris militaris consultissimus Vir, Eberhard : Hoier *in Not. ad Jus. Milit. Brandenburg. cit. art. 72.* commentatur, daß durch parificirte Auswechselung ein Reuter und Musquetirer gegen dem andern von beyden Theilen loß gegeben werden sollte/ capiendum hoc sensu est, in quantum ordo & gradus militiæ, itemque paritas cingulorum, permittit, uti etiam clavis verbis exprimitur in cit. Cartel. d. a. 1702. art. 41. bey der Auswechselung soll Reuter / Tragoner und Soldat/ vordergleichen gegeben werden attento simul eo, quod belli ratio, aut belligerantium voluntas præscribit. Deinde vetustioris temporis more revocato erit perspicuum, equites olim peditibus adeo coniunctos fuisse, ut si quis Magistrum militum vocaret, & equitum & peditum intelligeret. Rescripserunt ita Imperatores *L. 1. C. de off. Mag. milit. & in L. 1. & 2. C. de Apparit.* Magistrum militum utriusque ordinis militaris esse. At postquam distinctum hoc munus est, ut alius præsit equitibus, alius peditibus, parum caute quis, ex abrogata istius officii coniunctione, colligit ad promiscuam se-

equitum ac peditum inter se permutationem, eoque ipso permutationem principii committit. Denique si ex lytro redimendorum iudicandum de valore permutandorum, & equite capto, pro liberatione sui quinque, aut sex thaleros solvente, contra peditum saltim tres aut quatuor pendente, facile patecet, quæ differentia in permutatione servanda sit. Interim quod ad disparem lytri solutionem attinet, bene consulendum est Corpus Iur. Milit. *ibique das Cartel, d. a. 1642. 1645. & d. a. 1678, art. 3. in fin.*

§. XVIII. De Draconariorum permutatione, si forte similes in captivitate alterius partis belligerantis non deprehendantur, aliquantulum dubia est dispectio. Hanc nonnulli ita tollunt ut Draconarios captos, dicto casu, vel pro equitibus, vel pro peditibus, dimitti posse existiment: Equitibus enim accensere videtur Potentissimus Rex Daniæ quando, ut ex diurnis nuntiis accepi, Draconarios, qui in Gadebuschensi prælio, d. 20. dec. anno superiore inito, abiecte sustinuerunt impetum Svecicarum copiarum, iustissime iis minatus est, non poenam modo decimationis, quam iure militari vocant, interprete Excell. D. I. Iacobo Mullero in *Disp. de Moralitate Decimationis*, sed & residuos ex illorum ordine ad pedestrem militiam se constricturos esse. Peditibus vero in hoc negotio æquiparantur tam ab Imperatore, quam a Rege Galliæ vid. *das Cartel d. a. 1702. art. 8. & 21.* Die Dragoner sollen ihre Ranzion zahlen wie die Infanterie. Quare vi regulæ, quæ a redemptione ad permutationem illata est §. *prac. 16.* Draconarii capti permutantur cum peditibus: Taceo Draconarios Christianissimi Regis Galliæ art. 31. peditibus postponi, quod tamen eo modo temperavit Gallu Legislator, *das ein alteres Regiment zu Fusse einem jüngeren Regiment der Dragoner vorgehe & contra.* Neque temperamentum hoc belli ratione usuque suo caret, quia is gradu antecedere debet, quem stipendia meliora & labor prolixior fecit antecire, uti Valentinianus & Collegæ in *L. 2. C. de offic.*

offic. Magistr. off. præceperunt. Et sane novitii milites, dum bello vix interfuerunt, non avertunt, sed augment pericula, quorum cumulum per se illud convehit: ideoque bonum æquumve est, ut veteribus, eisque exercitatis, illi cedant, donec, veterum prudentem solertiam imitando, correxerint audaciam suam. Aliter si fiat, dubio procul id accidit, quod Ferdinandus Rex Hispaniæ, qui longa bellorum experientia edoctus erat, divinare solebat de novis militibus, ut est apud Anton. Gomezium *P. 3. Hist. Hispan. Lib. 6. de reb. gest. Ximenii. Delectum militum, qui ex vagis & ignotis hominibus habetur, perniciem potius, quam utilitatem in Republicam inducere.* Hinc existimo, consilium non penitus contemnendum esse, si in tabulis pacti, quod de captorum permutatione ac redemptione agit, non gradus tantum ac ordinis aut cinguli militaris, sed in eo etiam transactæ ætatis & sæpius repetitæ expeditionis daß er vielen Campagnen oder Feldzügen bewohnet habe/ ratio habeatur. Licet enim pactum omne, quod legem dat permutationi captorum, vid. §. 13. permittat militem novitium pro vetere dimittere; nihilominus hoc fieri pudor vetabit. Eadem mihi de illis subnata est sententia, qui nostra lingua die Gefreyten adpellantur.

§. XIX. Neque permutatio eorum silentio prætereunda est, qui olim Prætoriani aut Palitini milites dicti fuerunt, quod excubias in Palatiis Imperatoris Romani egerunt, quarum meminit Iulius Paulus *in L. 10. D. de R. M. Romæ* enim milites perpetuo ad tutelam Principis, urbis & imperii ipsius collocati erant, quive motus & turbas plebis coercebant, noctu circum templa, fora, basilicas excubare, stationes agere contra grassatores & sicarios, eos oportuit. Iustus Lipsius *de Magnitud. Romæ cap. IV.* & Iacobus Guthe-
rus *de offic. dom. August. lib. VI. cap. 24.* Sed posteriore ævo in horum locum successerunt milites domestici, Protectores & custodes corporis, qui omnes idem pæne munus
su-

CAPTIVORVM.

33

sustinuerunt, inter se distincti non officio, sed exercitio, uti videre licet in *L. 6. § 9. C. Theod. de Domest. & Protect.* Scilicet domestici erant, qui domi familiarius iuxta Principem militabant, eiusque mandatis præsto erant, unde præsentales dicti sunt *L. ult. C. de Domest. & Protect.* devotissimi & fidi custodes in anteriore Principis cubiculo excubias perficiebant. *L. 6. C. de Silentiar.* nostroque idiomate exprimuntur, die Trabanten. Protectores vero in acie armatam magis militiam exercebant, quos non defendendi corporis solum in comitatu, sed & protegendum in conflictu lateris Principis tenebat sollicitudo, adeoque Gallorum lingua omnium significantissime les gardes du corps adpellantur. Et quemadmodum prisca Imperatores Romani ex Germanis sibi tales protectores recte elegerunt, invitante eos huius gentis fide & singulari armorum peritia. vid. Suetonius in *Caio cap. 55.* ita, nostra ætate, Helvetorum opera quædam Augustæ domus in custodia sui utuntur. Mea in præsentem non refert, quænam natio alteri in hac tutela præferenda sit, cui tantum curæ est cordique, permutationem tam domesticorum aut silentiariorum, quam protectorum, in captivitate hærentium spectare. Cum ergo in equites ac pedites dividantur, conf. das Cartel d. a. 1702. art. 3. & 4. nihil novi de eorum permutatione afferendum erit, nisi quod apud Romanos distincti eorum fuerint ordines: alii maiores, alii minores *L. 2. § ult. C. de Domest. & Protect.* quorum illis respondere videtur Germanorum moribus die Cavalier-Garde. Licet itaque protectores minores hodie etiam in aliorum militum permutandorum censum veniant, ut ex cit. Cartel d. a. 1702. art. 17. les Exempts des Compagnies des Gardes du corps &c. Musquetaires, Gens d'Armes, & autres des compagnies cy-dessus, payeront un Mois de leurs Gages & art. 18. die Soldaten von der Schweizerischen Garde, sollen ebenen Gestalt als Französische Gardes zahlen. Consentit Cartel de a. 1690. inter Regem Galliarum & Batavos conventum

E

art.

art. 5. De Ruyteren ende Soldaten van de Gardes de Voet ofte de paerdt, sullen uytgewisselt werden, of betalen een Maendt van hare Gagie, aliisque percepi; nihilominus quod ad maiores attinet, die von der Cavalier-Garde sind/longe pluris habendi erunt, plane ad consuetudinem Romanorum, secundum quam primicerium ordine sequentes decem primi domestici ac protectores, maioribus, quam senatores fruebantur privilegiis, uti colligi potest ex *L. 1. C. de Castrensiar. & L. 7. C. Theod. de Domest. & Protect.* Voto militum id comprobante, quod eo tendebat, ut tandem protectores fierent. Interim hic quoque casus est, qui nondum in tabulis pactorum publicorum clare expressus est, ac proinde supremam cuiusque belligerantis decisionem desiderat. Præsertim si ad animum revocetur, quod secundum Suedo-Brandenburgicum Cartel d. a. 1678. art. 6. minimum de silentiariis requiritur, daß die Trabanten geben sollen doppelte Reuter- Rantion/nemlich 10. Thaler; ergo, valente illo argumento a redemptione ad permutationem §. XVII. sequitur, ut duo equites capti cum uno silentiario permutandi sint.

§. XX. Ad militum voluntariorum iam permutationem me accingo, qui licet omnes sacramento adstricti non sint, ac ceteri milites; nec tamen spectatum saltim veniunt, sed in expeditionibus etiam ipsis exercitum comitantur. Dicuntur enim mihi tales qui sponte militiam subeunt, nec mercede conducti, de quibus §. XVI. sed suis sumtibus militant, ita ut sponte quoque sua isthoc vitæ genus, quando ita placuerit, rursus relinquere possint. Cum igitur pugnandi animo in exercitu versentur, haut inepte quæritur, an eiusmodi militibus captis una cum reliquis ad permutationem adspirare liceat? Et sane, nisi mercenarios milites ab hac spe excludere velim, quam supra ipsis amplissimam feci §. XVI. non potero voluntariis militibus eandem invidere. Si enim mercede accepta, qui operas militares præstant, permutatione fruuntur, quidni & sua sponte suisque impensis mili-

tan-

tantes pari iure digni censentur. Quod itaque de mercenariis militibus pronuntiavi *cit.* §. XVI. id ipsum de voluntariis hoc casu pronuntio. Nimirum operæ Reipublicæ causa præstitæ, nemini debent damnosæ esse. Verum damnum hoc metuendum erit, nisi voluntarii milites, in expeditione occupati, eodem iure cum mercenariis captis habeantur. Magna animi prudentia id semper expenderunt Duces militares, ac propterea in tabulis pactorum de voluntariis militibus separatim inter se convenerunt. Sic autem legitur in dem Cartel *Regis Suecia & Electoris Brandenburgici d. a. 1678. art. 6.* welche Volontaire aber keine Chargen zuvor bedienet/die bezahlen ihr Löse-Geld mit 8. Thalern & in *noviss. Cartel. d. a. 1703.* Alle Volontaires wes nation und Standes sie seyn/ohne einige reserve &c. Unde per se notum est, quod, a redemptione ad permutationem deducto argumento, vi prioris pacti miles voluntarius captus pro duobus gregariis dimittendus sit.

§. XXI. Neque obstare dictis meis arbitror ea, quæ cum Baro ab Enenckel in *Lib. II. de Privileg. Milit. cap. IV. n. 10.* tum D. Theodoricus in *Disc. von Rauben und Beuten punct. I.* suggerunt dubia, quos sequitur B. D. Beier in *Jur. Milit. Prud. Lib. II. tit. XI. th. IV. n. 690.* Voluntarios scilicet milites spectandi, audiendi, & experiendique gratia per tempus, quantum sua fert conditio in bello commorari, adeo non gaudere privilegiis militaribus, ut nec iure militum communi uti possint, quod maxime de præda exprimit Theodoricus l. c. daß Volontaires oder Adventuriers nicht erlaubt seyn/Beute zu machen. At quotusquisque non statim deprehendit hæc minus firmo talo niti, cum de liberandis captis agatur, non de captandis lucris: quamvis utroque casu dignos esse milites voluntarios putem, quibus etiam succurratur. Priore quidem, quia voluntaria operarum militarium præstatio aliquod meritum in se continet, quod ad remunerationem obstringit eos, qui illas commodo suo perceperunt,

runt. Quare si ponam, quod tamen neutiquam concessurus sum adversariis, iure militari stricto non deberi voluntariis militibus permutationem; nihilominus hanc, naturali æquitate suadente, ob promeritam remunerationem non nisi imprudenter ac impudenter denegari illis posse, omnino mihi persuadeo cum D. Burgero *in C. V. O. LXII. celeber.* D. Mullero *in Inst. Jurispr. Gent. L. I. cap. IV. §. V. in f.* Ecquid de auctoratis seu solutis dicent, von denen reformirten Soldaten/ utpote qui vix aliter quam voluntarii milites fidem suam ibi obligatam habent, unde nec minus, ac ceteri capti, permutari solent, ceu deduci potest *ex Noviss. Cartel d. a. 1700. art. 29.* Alle reformirte Officiers/ sollen nicht mehr als den vierdten Theil ihrer Ranzion der Chargen/ so sie zuvor gehabt haben zahlen/quod pro re nata adplicandum est. De posteriore vero casu, qui de præda captanda a dissentiente hic inspergitur, paucis tantum moneo, quod iure compensationis militibus voluntariis debeat præda, ut qui onus operarum militarium sustinent, prædæ commodum sentiant. Atque hanc decisionem adeo veram esse quondam statuit Martinus Laudensis *in Tr. de Bello qu. 42.* ut militibus voluntariis actionem negotiorum gestorum tribuere ausus sit contra Principem, cuius benevolentia sibi conciliandæ animo castra secuti sunt, cum propter impensas, tum maxime propter damna, quæ in expeditionibus militaribus fecerunt. Sed præfidentius hæc asseruntur, quam ad executionem perducuntur. Declarari quidem ius creditorum contra Principes aliosque belli Dominos potest, sed de coactione & executione postea spes decollat, ob statum eius eminentem, quocum negotium est. Subditis enim cogere eum, quod etiam de militibus voluntariis utcumque procedit, tamquam subditis temporariis, cui sunt subditi, non licet, natura subiectionis semper repugnante. Grotius *de J. B. & P. L. II. cap. XIV. §. VI. in f.* Quare prudentia opus est has expendere circumstantias, earumque intuitu secum, ta-

cen-

cente iudice, decernere, quod potentiori pares esse nequeamus.

§. XXII. Expedita voluntariorum militum permutatione, haut difficile erit de illis ferre iudicium, qui pacto se militiæ addixerunt ad certum tempus die mit demjenigen Officier, unter dessen Compagnie sie gehören / auff eine gewisse Zeit capituliret haben / eoque elapso missionem suam consequuntur. Capiuntur enim, aut durante adhuc capitulatione, aut ea ad finem deducta: Illo casu dubium non est, quin permutari possint cum aliis captivis, quoniam nihil interest ad permutationem, qua via quis in militiam delapsus sit, modo ea quæ præstanda sunt, præstiterit. Hoc casu si etiamnum in hostico deprehenduntur, ac pericula militaria hucusque sustinuerunt, eos ratione vitæ antea actæ cum aliis permutatione dignos esse, nullus ambigo. Frustra obloquente Io. Voetio *de Jure Milit. cap. 6. n. 2.* quod posteriore casu tales milites sint supernumerarii, quos privilegiorum cum reliquis particeps esse non permittat *L. 3. C. de offic. Magist. Milit. & L. f. C. de Apparit. Magist. Lib. XII.* Etenim permutatio non tam privilegii, quam iuris communis actus est, modo permutandi tantum ex pacto dependente. Deinde LL. excitatæ de liberatione captorum, de qua unice lis mea est, non agunt, sed de privilegio fori militibus supernumerariis non tribuendo. Inter omnes autem liquet, ut alias leges sunt proniores ad liberandum *L. 47. D. de O. & A.* ita nec istas permutationem excludere posse, præsertim quod in militibus, capitulatione utentibus, stipendiorum præteritorum recordatio accedat. Quare non defraudandi sunt illo favore, quem ipsis, & ratio belli, & antea actæ vitæ conditio, fac liberaliter in tali permutatione indulget.

§. XXIII. Hactenus frequentiores, de permutandis gregariis militibus, casus evolvi. Nunc, ordine ducente, de belli officialibus, maxime vero eis, qui militibus aut universis, aut singulis imperant, pari diligentia differendum erit. Quo-

rum permutatio, ut ex legitima personarum proportionem & bona fide instituat, monentem Albericum Gentilem in *lib. II. de iur. bell. cap. XV* sequar, ne *paritas officiorum* tantum, sed & *utilitas*, quam quisque officialis captus hosti præstare valuit, diligenter a me investigetur. *vid. §. XIII.* Ad inveniendam autem paritatem officiorum non quidem prorsus alienum a re erit, distinctum eorum dare indicem additis etiam lytri rationibus, sed cum pro exercituum nationumque diversitate illa mirifice varient: neque a sola officiorum comparatione, quæ infinita nec ubique certa erit, verum a conventionem, ex aliis circumstantiis quoque deducta, permutatio dependeat: neque aliud iam spectetur, quam munus militandi, hinc varia officialium genera hic enarrare, nihil attinet. Adeat cui volupe est, ea nosse, scriptores, qui talia officia in classes quasdam redegerunt, ut ex novissimis sunt Io. Sebast. Gruberus *de Disciplina Militari Moderna P. I.* ubi von denen chargen derer Officirer aller particularen und Universalen corporum agitur. Georg. Andreas Boeclerus *in schola militari moderna class. III.* ex antiquioribus Leonhardus Fronsberger in *Kriegs-Buch von Kayserslichen Kriegs-Rechten samt der Kriegs-Bedienten Bestallung Lib. III* Georgius Obrechtus *de Discip. Milit. th. XII.* alique. Mihi, quod ad præsens negotium recte expediendum pertinet, sufficit, moribus omnium fere gentium hodiernos officiales militum triplicem constituere ordinem: superiorum der Hohen/ interiorum der Niedrigen/ & popularium der gemeinen Officier: non tamen neglecta hac divisione, secundum quam primi generis officiales iterum sunt aut generales diejenigen Hohen Officirer so unter dem General-Stab sind; aut particulares, als da sind die Hohen Officier welche entweder zu dem artiglerie-Proviant-oder Regiments-Stab so wohl zu Pferde als zu Fuße gehören. Maximas enim lites circa horum permutationem oriri, si exacta captorum officialium paritas ab utraque parte habere

nequeat, ex praxi militari testatur Georgius Braudslacht *Consult. 1. p. 15.* Was die permutation anlanget/ so soll ein ieder General dahin sehen/ daß die Auswechslung iuxta paritatem cingulorum eingerichtet/ und denen Caricons hinc inde conformiret werde. Dann sich es oftmahls zugetragen/ das Hohe Officirer gegen geringere sich nicht haben wollen austauschen lassen. In dedecus enim tuum cedere, rati sunt, si cum inæqualibus permutentur. Io. Wolfgangus Textor in *Synops. Jur. Gent. l. c. XII. n. 59.* Quare ad vitandas lites circumspecte insertus est tabulis pactorum, quæ captorum officiorum dirigunt permutationem, valor officiorum pro certa lytri præstatione definitus, damit einigen difficultäten oder widerreden/ wegen Qualitât der chargen und Officiren beyder seits zeitlich vorgebogen werde/ welche ausgewechselt oder ranzioniret werden sollen/ da man dieselbe nicht alle in Gleichheit bringen können hat man gut befunden/ eines ieden theil Chargen und deren Werth/ und Ranzionirung zu specificiren. *Cit. Cartels d. a. 1702. art. 1. in fin.* Etenim ex inspecta illa æstimatione, cuius exempla in cunctis militarium pactorum liberatoriorum tabulis inveniuntur, præcipue in *cit. Cartel art. 2. seqq. & art. 16. seqq.* liquido patet, quæ personæ vel illæsa officiorum suorum prærogativa inter se, vel captis officialibus plane cessantibus cum certo militum numero permutari, vel ne hoc quidem modo captorum liberatione procedente, minimum redimi possint. Cum in regulam pæne abierit, quod deficiente congrua captorum permutatione, incipiat illorum redemptio.

§. XXIV. Difficultate ista etiam superata, quam in bello peperit officiorum diversitas, nova occurrit de utilitate unius officialis præ altero, cuius tamen non minorem, in permutandis captis, atque illius in §. *preced.* rationem habere, mihi convenit. Et nimis profecto intenditur captorum dimissio, si ex illorum numero sint, quorum virtus sæpe multis bellis antea perspecta fuit; aut quorum valde necessaria
Rei-

Reipublicæ opera est. Notum est, quod, cum Duci Albano a suis referretur multos e Belgis captos esse, illo sciscitante, sit ne captorum numero Wilhelmus Princeps Arausionensis, sed negantibus, tunc responderit, hoc uno nondum capto, nihil captum esse. Fammianus Strada *in Dec. I. Hist. Belg. L. 6.* Adeo interest hostium, virtutem Ducis cuiusdam aut aliorum officialium, in ambigua belli alea probavisse. Equis vero ignorat, permutationem ita institui debere, ut neutri belligerantium parti per publicas rationes facile ingrata, aut penitus noxia sit. Hinc si e longinquo spes pacis adfulgeat; interim victori æque ac victo ex receptis officialibus permutatis mutuum commodum sit obventurum, quis in tali casu hoc captare ipsis prohibeat. Sic Ducem cum Legato commutari se vidisse, testis est Illustris Dn. de Kulpil. *in Colleg. Grot. Exercit. XIII. §. II. (c)* non tam munerum paritate, quam publica paciscentium in bello utilitate voluntatem eo dirigente. Neque ad rem facit quod dicitur utilitate in capti alicuius officialis impedire, quo minus aliquis permutari possit. Nempe si apud hostem captus sit aliquis tribunus, qui consilio & audacia Duci comparari mereatur, quive illi multa damna dedit, & permutatione in pristinam libertatem restitutus, longe plura daturus est; Ergo ne hunc statim cum alio tribuno, e suis capto, tot autem meritis non conspicuo, permutabit? Equidem diffiteri nolo, ut inter artifices longa est ingenii differentia per *L. 31. pr. D. de solut.* ita si parvos licet cum magnis componere, inter belli officiales eandem concedendam esse. Gerhardus Feltmann *in Resp. Milit. IX. n. 31. & 32.* At expendendum probe est, utilitatem illam e.g. tribuni non tollere, sed saltem difficiliorem reddere permutationem. Deinde ex dictis apertum est, me locutum esse de permutandorum officialium æquali potius, quam inæquali utilitate, quæ occasionem non potest non eis suppeditare, quibus ad permutationem alias prona ac prompta voluntas est. Ab illorum itaque

CAPTIVORUM.

que non discedo sententia, statuentium, si Dux capiatur, cuius opera multum hosti commodare potest, eum minus prudenter permutari, sed multo prudentius, usque dum bellum componatur detineri. Cautela enim militaris, quæ de liberando, ista Duce, aut tribuno, capto sub fide habita, tametsi iurata, ne adversus dimittentem amplius militet, vulgo profertur, & ab Hug. Grotio mascole defenditur *in lib. III. de J. B. & P. cap. XXIII. §. VII.* parum tuta est. Cum reversus Dux, aut tribunus ille, privatam fidem interposuerit, quæ publico Domini sui imperio derogare nequit, ne iuramenti quidem accessione ipsam adiuvante, quia hoc iniquitatis fit vinculum, quoties salutem Reipublicæ in periculum adducit. Denique quia salus publica leges & pacta explicat, frustra videtur Samuel Pufendorfius *in L. VIII. de J. N. & G. cap. II. §. II.* hoc pactum ad bellum defensivum tantum restringere. Nimis ergo dura praxis est, quando contraveniens huic promisso, & secunda vice captus, non ut legitimus hostis, sed ut periurus capite plectitur. Rex enim & Lex iubent, non disputant. Vnde Petr. Pappus *in Comment. ad Jus Mil. Batav. art. 28.* dixit: Im Kriege disputiret mann nicht viel/sondern es heisset schlechts: Knüpfte auf.

§. XXV. Non sine causa dixi in §. 23. & 24. me acturum esse de captorum officialium permutatione. Dominum enim belli, licet illi præsens intersit, & fati inclementia accadat, ut vincatur & capiatur; non tamen ad institutum hoc negotium pertinere, mihi persuadeo. Superior ille omnibus, adeoque cum nemine comparandus est, quocum permutari possit. Captivum ergo Regem huic belli commercio pactoque subiicere, inauditum est, præsertim si maiestas, quæ in persona eius coruscat, prudenter expendatur. Quo nomine laudem meretur prisca gens Judaica, quæ, probe cognita eminentia personæ Regiæ, Davidi contra rebellem filium, Absolonem ad pugnam egredi volenti, expeditionem illam impense dissuasit, addita ratione, quia

tu solus pro decem millibus computaris: melius igitur est, ut sis nobis in præsidio *II. Sam, XVIII. 3. 4.* Neque minoris Reges suos æstimavisse alios populos, qui eos pro Deo habuerunt, uti pluribus demonstrat Hug. Grotius *de J. B. & P. L. I. cap. IV. §. VII. n. 7.* & Antigoni. II. sententia me docet, qui, trepidanti gubernatori in prælio navali contra Ptolomæi Duces, ac multitudinem navium hostis acculanti, masculine respondit: *Εμὲ δὲ αὐτὸν παρόντα πρὸς πόσας ἀντιτάξεις* *Me vero, præsentem cum quot comparas?* Plutarchus in *Apophteg. p. 182.* Claro argumento, Regem esse instar multorum millium. Ne quis tamen arguat, ex tanto numero liquidam fore Regis aut Principis capti permutationem: tunc mihi ita obloquentem ad intentionem hostis remitto, quæ non tam est militum copias, quam terras victi captique Regis occupare, aut minimum tributarias sibi reddere. Quæ de re in custodia Hispanica conquestum esse Franciscum I. Regem Galliarum, testis est Jo. Bodinus *de Republ. L. IV. cap. I.* eumque maluisse captivum mori, quam iniquis legibus oneratum ac diminutum recipere regnum. Neque dimoveat me ab opinione semel arrepta, quæ de redemptione Regis capti adferri possunt. Alia enim est lytri solutio, alia commutatio personæ: non illa, sed hæc dedecori est belli Domino, cuius imperium bona fama stat: caditque. Vid. D. Præses in *Disp. de collisione fama & conscientia Sect. II. §. VIII.* Longe minus iuvat dissentientes, Reges in pactis uti iure privatorum, quippe quod de obligatione per se verum ac firmum est; at in præsentem de negotio pactis idoneo, nempe de commutatione personæ Regiæ disceptatur, ubi sedulo cavendum est, ne quid proferatur, quod inventu arduum, exitu triste, ac tanto fastigio indignum sit. Captivus enim Rex aut Princeps imperium retinet, exercitio eius propter externum impedimentum suspenso. Hug. Grotius *de J. B. & P. L. III. cap. XX. §. III.* ideoque, si quod suum est, pro lytro promittit, pactum privatum est; sin partem regni

gni pro bello finiendo pax est, quæ non prius valet, quam e captivitate dimissus, illam adprobet. Ex dictis ergo inferri potest, belli Dominum extra controversias esse, quæ de captorum permutatione moventur.

§. XXVI. Num idem de iuventutis Principe pronuntiandum sit, altioris indaginis res est. Et quia publicæ patrum tabulæ casum hunc non attingunt, eius decisione supersedere potuissem, nisi distinctionis (via expediri posse videretur. Nam Princeps iuventutis aut in officio militari constitutus, aut comes saltim militiæ, aut in peregrinatione occupatus est, quando ab hoste capitur. Primo casu, pro ratione officii sui, quod sustinet, tam redimi, quam ipsum permutari posse, arbitror. Altero, iure officialium voluntariorum fruitur. Tertio vel commeatu instructus est, vel eo caret: Si illud, hostis commeatum dem Pass aut attendit, aut negligit; Si prius superflua est quæstio, præstita securitate a periculo capiendi. Vid. D. Adrianus Beier in *Iur. Milit. Prud. L. I. Tit. XIV. Th. IV.* Sin posterius magni excelsique animi specimen erit, gratis dimittere tantum hospitem captivum, quod de Pyrrho, Epirotarum Rege, Cicero laudat *Lib. I. de offic. cap. 12. & 13.* apud quem alias captiuorum permutatio usitata erat, ut ex Dionysio Halicarnassensi notat Fulvius Ursinus in *Eclog. legat. 5.* Si denique commeatu careat, nec hostis benigniore illo liberandi modo uti velit, res ab utraque belligerantium parte decidenda est, quorum semper stabit pro ratione voluntas. *vid. §. XIII.* A quibus studiose cavetur, ne ad permutationem veniatur, donec aliqua, cuius diligentes ipsi bellorum Domini ratiocinatores esse debent, æqualitas afferri videatur.

§. XXVII. Ex superiore vero ordine capti officiales die von dem General-Stub sind/ quorum præcipuus Dux est, non ubique ab adversa parte offendunt in captivitatem deductos, qui paritate officii sibi conveniunt, inde haut exigua circa eorum permutationem difficultas emergit, quæ

ſæpius ſalutare hoc inter captivos permutationis remedium, pro conſequenda libertate inventum, valde ſufflaminavit. Sic Reinoldus Heidenſteinus, narrat in *Lib. VI. de Bell. Ruſſic. p. 423.* Stephano Poloniæ Regi non aliam fuiſſe cauſam permutationem captorum Ruſſorum cum Polonis reculandi, atque illam, *quod par utrinque captorum ratio ſeſe non oſtendat, cum in Regis poteſtate præcipui ſint Ruſſorum exercitus Duces; illi contra Regis inſigniore nullum, ex nobilitate paucos, reliquos ex promiſcua plebe habeant.* Vt vero deliberationem hanc faciliorem redderent, quorum intereſt, Ducem liberare captum, inter ſe huc uſque convenerunt, ut modo redemptionem ſubſtituerent ac urgerent, modo certum offerrent captorum numerum, quorum alii propter officia, alii ob ingentem ſuam multitudinem, Ducem æquare poſſint. Cum ergo ſub initium iſtius belli, quod Imperator eiſque focii cum Rege Galliæ geſſerunt, Dux Villa-Regius a Cæſareanis militibus captus eſſet, nullo ex altera parte occurrente, quocum permutaretur, in ſæpe cit. *Cartel. d. a. 1702. art. 41.* conventum eſt, *es ſoll erſtlich Herr Feld-Marschall vom Bille-ron in Freyheit geſetzt werden/ dem 3. Tage nach der ratification dieſes Cartels gegen Bezahlung der Ration/ nehmlich fl. 25000. nach Inhalt des Cartels.* Vbi enim permutatio defecit, ibi tamen locum habuit redemptio, qui duo liberandi captos modi ita comparati ſunt, ut unus alteri ſurrogari poſſit.

§. XXVIII. Mixtus quoque liberandi Ducem belli modus erat, quando in bello, quod ineunte ſuperiore ſæculo geſtum eſt Hiſpano-Belgico, Dux Ferdinandus de Mendoza a Belgis captus erat, pro quo Belgæ non omnes ſolum ab Hiſpanis captos ſuos receperunt, ſed & ipſe Dux lytri cauſa 23000. fl. ſolvere, itemque 27000. fl. promittere datis fideiuſſoribus, debuit, teſtante hoc Emanuele Metterano *Hiſtor. Belgic. P. II. L. 22. ad a. 1601.* & qui hunc opportune excerptit, Gerharδο Feltmann in *Reſp. Milit. IX, n. 34.* quibus
iun.

iungendi sunt B. DN. de Kulpis in *Colleg. Grotian. supra cit. l.*
 & DN. D. Io. Iacob Muller. in *Inst. Iur. Gent. Lib. I. cap. IV. §.*
 XI. qui tamen posteriores, quæ de pretio redemptionis addi-
 di, omiserunt: licet ex eo sat perspicuum sit, Ducis illius li-
 bertatem non a permutatione sola, sed tanti lytri solutione
 simul pependisse. Propius igitur ad scopum meum colline-
 at tentata Marci Attilii Reguli, Romanorum Ducis, permuta-
 tio, utpote pro quo uno eodemque sene, aliquot millia cap-
 tivorum Senatus Romanus Carthaginensibus reddere volu-
 erat, nisi ipse dissuasisset, addita hac prægnante causa, ve-
 nenum sibi Carthaginenses dedisse, non præsentaneum, sed
 eiusmodi quod mortem in diem proferret, eo quidem
 consilio, ut viveret tantisper, quoad fieret permu-
 tatio: post autem, grassante sensim veneno, cor tabesceret, ut
 ex Dione refert Fulvius Ursinus in *Eclog. Legat. 9.* Et quan-
 quam Cicero in *Lib. II. de offic. cap. XXVII.* putat, Regulum,
 hac ratione usum, vetuisse sui permutationem, quod iam se-
 nectute confectus sit, illi contra, quibuscum commutandus
 esset, sint adolescentes; nihilominus hac in parte convenit
 cum Dione, quod pro uno Duce recuperando iure militari
 liceat multa millia captorum militum restituere; quod ad pro-
 bandum mihi in tali exemplo sufficit.

§, XXIX Ex diverso Ducem captum iure repressalia-
 rum pro certis militum copiis retineri posse, in superiore
 bello Gallico, satis eluxit. In captivitate enim Foederato-
 rum erat Dux Bufflerius, Gallorum Rege præsidium Dix-
 mudienne in ea continente. Inita itaque conventionem de
 solvendo lytro pro præsidiariis illis militibus dimittendis,
 daß nach dem getroffenen Accord, oder gemachten Capitulation,
 die in Dixmüeden gefangen genommene Garnison sollte ersedi-
 get werden: at Regem Galliæ, re alius perpensa, pacti poe-
 nituit renuitque captos liberare. Quam ob causam Foede-
 rati captivum Ducem Bufflerium dicto iure, & per modum
 permutationis, commutata quasi vice, secum retinuerunt.

Et quamvis laudatus Dux postea e captivitate dimissus fuerit; Rex tamen Galliae praesidium istud Dixmudiense integrum restituere libertati suae noluit: hanc praetendens rationem, quia Foederati quoque capitulationem Namurensem violassent. Mea non est intentio haec uberius examinare, multo minus partis utriusque rationibus spectatis iudicium interponere, quod Anonymus quidam se praestitisse credit in *Tr. Vindiciae sari Romani Imperii adversus Gallorum pacis propositiones*. Sed tantum demonstrare, quod hodiernae praxi militari non repugnet, Ducem cum militum copiis permutare, quia licuit Ducem Bufflerium, at quantum in bellis Gallorum, loco praesidii Dixmudiense aliquamdiu captivum retinere.

§. XXX. Neque aliter sentiendum est de Ducum permutatione, qui mandato cum libera praepositi *so en chef* die Armee commandiren/ aut cum clausula *alter ego* constituti sunt, quod, quamdiu Pro-Rex Neapolitanus erat Cardinalis Vincentius Grimani ab Imperatore Carolo VI. obtinuit. Tale enim mandatum non tam novam dignitatem, quam maiorem in expediendis negotiis libertatem Duci concedit, adeoque non ad officium in se spectatum, cuius aestimatio necessaria est in permutatione, sed ad modum administrandi pertinet. Quamvis etiam fictione quadam illi Duces habeantur pro personis committentium; propterea tamen non constituuntur extra ordinem officialium in militia, multo minus in consortium imperii militaris adiscuntur: ceteroquin duo belli Domini respectu unius exercitus in solidum statuendi essent, quod ab omni iuris ratione alienum est. Unde similis quidem manet Principi in expeditione sibi commissa, was Commando - Sachen anlanget / non in charactere unquam cum eo comparandus est, impediente, ut supra §. XIV. monitum, quo minus in permutationem ille venire possit. Quod luculenter patebit, cogitanti Ducem hunc ad rationes de gestis reddendas obligatum esse Domino suo, ut proinde

inde a reliquis eodem officio præpositis hac in parte non differat. Ne vero quis concludere audeat, exinde sequi, summum exercitus Ducem, si temere quid perpetraverit, aut imprudentia sua, mereri, ut in captivitate spernatur, nec ad permutationem ipsi anhelare liceat. Apud Romanos receptum erat, ut venia Ducibus daretur, omni rigore militaris disciplinæ in plebeia capita incumbente, teste T. Livio in *Lib. XXV. cap. 6.* Non ea tantum ratione, quod permultum interesse Romani putabant, ut qui præficerentur militibus, ab omni metu liberi essent, & rerum agendarum consilia ex ipsis occasionibus arriperent, nec haberent, quod formidarent, ne virtuti impedimenta obicerentur, ceu explicat Nicolaus Machiavellus in *lib. I. de Republ. cap. XXXI. pr.* Sed quæ multo convenientior est Henrici Boecleri coniectura in *Disp. de Milit. captiv. p. 181.* quia Senatus Romanus, cuius auspicio in utramque partem disciplina militaris stabat, Patriciorum eximiorum delicta abscondi, aliorum ostentari, inter artes Politicas numerabat. Aliæ igitur gentes, eveniente hoc casu poenam omnem abesse neutiquam voluerunt, sed sine extrema necessitate se dedentes Duces, vel in certa captivitate reliquerunt, vel ad meritum supplicium ex ea poposcerunt, uti infra eius novissimum adlegavi exemplum §. XLIV. 31, Plura conglomerare, nec necessarium, nec consultum est, præsertim si de illis observare velim, quod Hugo Grotius in *lib. II. de J. B. & P. cap. XIX §. VII.* in re non penitus dissimili censuit: *Historias non tantum quæ iuste, sed & quæ inique, iracunde, ac impotenter facta sunt memorare.*

§. XXXI. Reliquorum officialium, qui e superiore sunt ordine, die zu dem General- Stab gehören/ hoc modo instituenda est permutatio, quem publicæ pacti tabulæ des Cartels præscribunt. Nempe in illis vel expressi, vel omisi sunt. Si expressi, aut sibi officio pares inveniunt captivos penes alteram belligerantium partem, aut tales ipsis deficiunt; Illis extantibus permutatio carer dubio *juxta, Cartel.*
de

de a. 1702. art. 41. daß Officier gegen Officier in gleichen Chargen sollen ausgewechselt werden vid. præc. §. XXIII. quibus deficientibus ad lytrum expressum in pactis exacte respiciendum est. Idque vel in subsidium solvendum, vel numerus permutandorum militum, cum officio compensandorum, ex eo definiendus est. Quae de re digna verba sunt commemoratione in ante cit. *Cartel. art. 37.* Alle Officier so in diesen Cartel specificiret / sie seyn von Qualitât wie si wollen / sollen beyderseits ausgefolget werden unter Zahlung ihrer Ranzion / oder Auswechsellung anderer Gefangenen in gleicher Zahl oder in compensation des größern mit dem geringeren / mit der Charge so sie haben. Nam iustitia militaris, quoties ad idem pertingere non potest, ad tantundem fertur, quod idem est morali æstimatione Hug. Grotius *de J. B. & B. lib. II. cap. VII. §. II. n. 1.* Sin omis si fuerint, daß die Auswechsellung oder Ranzion in dem Cartel nicht reguliret wäre / oder darentwegen man in Wiederrede gerieth / tunc specialem quandam transactionem Duces belligerantium inter se de his casibus inire solent, eandemque vim illi tribuunt, ac si publicis pactis simul inserta esset, modo ita permutati ac dimissi, Ducis aut Gubernatoris attestato, liberationem suam probare possint, quod requirit *cit. Cartels art. 59.* Cum vero Auditor Generalis der General-Staats Auditeur, qui integri exercitus iudex supremus, & Ducis seu Campi - Marschalli, quantum ad causas iustitiæ attinet, Legatus perpetuus est. Ferdinandus Christoph. Beham *in observat. Milit. LXXXVII. n. 2.* ferente belli fortuna, captus sit, multis videtur ambiguum esse, quo cum ille pro ratione tanti officii descendat in permutationem. Nihilominus quia pacta publica etiam liberandi huius modum non silent, sed quid facta opus sit, clare exprimunt, ideo illis inhærendum est. Quæ vel redemptionem pro menstruo stipendio, ut in *Cartel. d. a. 1678. art. 4.* legitur der General Auditeur und dessen Lieutenant sollen zur Ranzion geben einen Monat Gold / vel gratuitam eius

eius dimissionem concedunt, ut *in cit. Cartel. d. a. 1702. art. 43.* Der General Auditeur der Königl. Armee/ desgleichen der General-Auditeur Lieutenant &c. sollen gleicher Gestalt ohne Ranzion zurück geschicket werden. Idem adfirmandum erit von dem Ober Auditeur, qui legionum separatim agentium, bey einer fliegenden Armee iudex est: licet cum priore propter officii amplitudinem plane non confundi debeat. Vid. Caspar Stiler, der Spate/ in *Kriegs-Auditeur und Secretario Cap. I. §. V. & supra §. IX. Itemque infra §. XLI.*

§. XXXII. Ex divisione eorum officialium, quorum §. XXIII. facta est mentio, iusto sequuntur ordine die zum artiglerie- und Regiments- Stab gehören. Tales sunt, qui rem armamentariam dirigunt, præfunt regimini siue equitum, siue peditum, aut rem frumentariam procurant. Quorum prolixior collectus index est ab Henrico Bocero *de Iur. Bell. Lib. I. cap. XII. n. 10.* Georgio Obrecht *de constit. & Discipl. milit. n. 840. seqq.* Georg. Andrea Boeclero *in Schola Milit. Moder. cl. III. p. 32. seq.* aliisque scriptoribus l. c. larga manu adductis, quam ut brevibus a me adumbrari possint. Neque ulla me urget necessitas, ut de singulis operose dispi- ciam. De permutatione enim captorum agitur, non de discrepantia privilegiorum, quibus unus præ altero in statu flo- rente excellit. Si qua prærogativa etiam attendenda est in permutandis hisce officialibus, eandem extenore publi- corum pactorum hauriunt, quotquot pro captis liberalem hanc causam pertractant, non neglecta meritorum ratione, quibus præfecti eidem officio sæpissime inter se distinguun- tur *vid. §. XXIV.* Quare permutandi modus, die gefangenen Of- ficier vom Regiments- Stab auszuwechseln/ dependet (i) ex mutua comparatione officiorum tam priorum, daß ein Obrister gegen einem andern/ quam delegatorum aut vicariorum e.g. Ein Obrister-Lieutenant gegen einem andern ausgewechselt werde/ quam satis innuit *cit. Cartels d. a. 1702. art. 41.* verbis: daß Officier für Officier sollen ausgewechselt werden. Sin ve-

ro accidat, ut quis officio videatur quidem inferior esse, par tamen meritis alteri reputetur, tunc pro avertendo litis, aut odii periculo, tacente pacto, belligerantium de permutandis iudicium & arbitrium unice requirendum est. Non enim agitur de statu ipso aut officio superioris in æstimatione eius, qui utroque inferior est, sed de meritis inter se commensurandis, quorum optimus quisque belli Dominus arbiter ac remunerator est. (2) ex compensatione vel minorum officialium, vel militum gregariorum, quæ diiudicanda est ex lytri æstimatione da so viele an-Zahl und andern Chargen / als nach dem aufgerichteten Ranzion-Taxt æquivaliren können / mit Officiren ausgewechselt werden. Unde omnibus pæne pactis militaribus, de permutatione agentibus, ut facilius subortum diffidium componi possit, dicta lytri æstimatio, der Ranzion-Taxt, in tempore adiecta est, prout cuivis legere licuit in *Cartel d. a. 1702. cit. art. 41.* Es soll erlaubt seyn / Officirer gegen Gemeine oder Gemeine gegen Officirer / nemlich 6. gemeine Soldaten für einen Capitain, 4. für einen Lieutenant, 3. für einen Fendrich / 2. für einen Wachtmeister auszuwechseln. (3) ex suppletionem lytri, quod valori permutandi deest, durch Benlegung so viel am Gelde / daß der Gefangene dem Cartel-würdigen Werth erreiche vid. *Cartel. de a. 1702. art. 5.* Feltmann in *Resp. Milit. IX. lit. C.* Simili quoque modo permutatur, qui ex popularium officialium numero sunt, die gemeinen Officirer, uti ordinum structor, der Feldwebel / diversorum designator der Quartiermeister / ordinum ductor der Führer / Decurio corporal aliique. Ceterum singularis quædam dispositio, antequam ad residuos casus me accingam, de illis officialibus perpendenda est, qui præsunt Draconariis, daß der Obriste / Obriste Lieutenant / Obriste Wacht-Meister / und Hauptmann / zahlen ihre Ranzion auff die Maß wie die Cavallerie; die Officirer aber unter dem Hauptmann biß an den gemeinen zahlen ihre Ranzion wie die Infanterie, prout conventum est in den *Cartel d. a. 1702. art. 9.* & iungendus est *supra §. XII.* §. XXXIII.

CAPTIVORVM.

fr

§. XXXIII. Cum vero non pauci dentur in bello, qui plura obeunt officia, inde non adeo levis nascitur dubitatio, secundum quodnam permutari debeat officialis ille captivus. Equidem alias notum est, compotem plurium officiorum, quibus singulis coniuncta privilegia sunt & salaria, his perinde gaudere ac plures, officia illa seorsim administrantes: Nihilominus in sequente §. XL. probatum dedi, permutationem non tam privilegii, quam oneris quoque actum esse. Ne quis autem ex præcipitantia quadam se decipiat arguatque: Negotia onerosa esse restringenda; Ergo talem captivum officialem ratione minoris saltem officii obligatum esse ad lytrum solvendum, aut ad subeundam sui permutationem. Huic in notitiam perfero, illam argumentationem, si non penitus falsam, minimum tamen insufficientem esse negotio isti expediundo. Si enim captivus secundum minus officium solvat lytrum, aut ineat permutationem: illud capienti præiudicio; hoc sibi dedecori erit. Quam ob causam publicis belli conventionibus longe melius constitutum esse de præsenti casu idemtidem deprehendi daß die Officier/ welche mehr als eine Charge bedienen/ sollen nach der Zahl ihrer höchsten Charge zahlen oder ausgewechselt werden. Sic inter Galliæ Regem & Foederatos Belgas superiore sæculo anno 74. convenisse, sæpe laudatus D. Gerhardus Feltmann in *Resp. Milit. V. & IX.* ostendit: Eorundemque pactum de a. 1690. lingua Batavica editum *art. 8.* egregie consentit: Alle die differente Chargen bedinen, sullen het Rantioen niet, anders betalen, als nac de hoogste Charge die sie besitten ende nac die proportie uytgewisselt werden, ofte haer Rantioen betalen, gemina habet *cit. Cartel d. a. 1702. art. 27.* Nam quoties homo unus duplex gerit officium, maius & minus maioris tantum ratio habetur, si liquido non constet, unius intuitu quid egerit, adeoque si respectu maioris liberetur captivus, ei adquiescendum est, ut cuius commodum huc usque tulit, annexum quoque onus patiatur.

§. XXXIV. Atque adeo vera est paullo ante data decisio, ut si quis captorum officialium in examine coram Auditore Generali, de quo §. IX. actum, falso maius officium de se profiteatur, secundum illud tam lytrum solvere, quam permutationem inire teneatur, in primis cum datis litteris reversalibus in subscriptione id ipsum confirmavit, ac muneris istius iteratam iniecit mentionem. Ita conventum esse legi in *Cartel. d. a. 1678. art. 7.* Diejenigen ohne Unterscheid/welche sich in ihrer Gefangenschaft höher ausgeben als sie sind/ sollen auch darnach selbst das übrige über ihre ordinaire Ration zu bezahlen schuldig seyn/ wann sie durch ihren/im Anfange ihrer Gefangenschaft ausgestellten Revers und bey der Unterschrift nöthig angefügte Benennung ihrer Charge überführet werden. Neque excusat officialem, quod apud hostem ut aliis dolis, ita falso sermone uti liceat, citra notam mendacii Hug. Grotius *de J. B. & P. Lib. III. cap. I. §. VII. & §. XVII. n. 2.* Pufendorffius *de J. N. & G. Lib. IV. cap. I. §. XIX.* Sed cessat eo tempore quoad hostem obligatio animi sui sensa patefaciendi, quia enim hostis malitia sua abruptit societatis vinculum, desinunt quoque erga eum communia sociorum officia. Deinde poterit ei, ut hosti, quovis modo noceri, ideoque & sermo aliave animi signa in eius perniciem licite adhibentur. Alia vero ratio est, si cum hoste, ut hoste; aliud si cum eo, ut victore agatur: illic dolus permittitur; hic sinceritas ac fides exigitur, quia victor occupatione in captum adquisivit publicum imperium, de quo præclate Illustr. DN. de Coccei in *Disp. de iure victoris distincto a iure belli.* Quam primum ergo quis tamquam captus de sui liberatione cum hoste tractare incipit, necessarium est ut omnis deceptio in sermone cesset, quia prior illa obligatio, quæ per hostilitatem suspensa, aut extincta, nunc reviviscit, accedente iure victoris in captum, cui illudere sine periculo poenæ non licet. Quamvis igitur lytrum tantum solvere debeat, tamquam mendacii poenam, qui per fraudem sibi maius officium tribuit; non

tamen puto illum cum officiali hostis parem commentitio gradum muneri habente permutandum esse, ne ex dolo suo prærogativam inter captos sentiat, nisi permutatio mixta sit, ut pro suppletionem lytri propter maioris officii valorem agatur de qua initium huius §. intelligendum est & vid. §. XXXII.

§. XXXV A quibus accurate discernendi sunt, voluntarii officiales una cum auctoratis, qui facto suo fallunt neminem, sed certe fidem ibi obligatam habent, ubi exercitum comitantur, eodemque iure quo reliqui ex adverso constituti, ut capi posse; ita etiam e captivitate non tam redemptione, quam permutatione liberari. recte putantur. Et quemadmodum militibus quibusdam gregariis licet voluntariis esse §. XXI. ita non video, cur per modum officialium spectandi & experiendi, gratia bellum sequi, illicitum sit. Ad probatio eorum satis clare colligi potest ex publica conventionione de a. 1678. art. 6. vi cuius capti officiales eius generis pari pæne iure cum ceteris fruuntur daß alle Voluntaire oder reformirete Officierer bezahlen die helffte der confirmireten Officierer Ranzion wie sie specificiret. At qui dignus redemptione est, non indignus permutatione censendus erit. Ne vero ignoretur, aut anxie exploretur, quibus cum personis veniant in permutationem, ex novissima conventionione publica, cuius sæpiuscule memini, discussio eius dubii repetenda est, quæ d. a. 1702. art. 20. nominatim de voluntariis Gallorum officialibus disponit: Die Voluntaire von was Nation und Standes sie seyn/ wo sie hey der Armee Chargen haben/ sollen sie nur a proportion derselben bezahlen. Similiter si in castris Cæsareis, ad certum officium interim destinati militent, de illis ita conventum est l.c. art. 31. daß sie nur sollen als General-Adjutanten zahlen nemlich/ fl. 150 Quales itaque debeant personæ esse cum illis permutandæ, tales ex lytri æstimatione cognoscuntur. Neque in auctoratis, qui stylo curiæ militaris vocantur Reformati, officialibus, aliquam exclusionem deprehendi, sed quod ad

lytrum attinet, illud temperamentum occurrit, quod *L. c. art. 29.* exhibetur: Alle reformirte Officiers sollen nicht mehr als den vierten Theil Ranzion der Chargen so sie zuvor gehabt haben / zahlen / und sollen bey ihren Ehren / die Chargen so sie vor ihrer reforme gehabt zu erklären verbunden seyn. Declarationis autem ea ratio esse videtur in praxi militari, ut facilius fiat in ventio lytri, sed conservatio etiam loci ac status digniori adiuvetur, si ad officium aliquod revocetur modo ex mandato belli Domini dimissus si reformatus, ut observari solet, der reformiret worden ist und also quasi coacte seiner carico oder Charge sich begeben müssen / ei locus remanet dignior, daß wenn er bey einen andern Herrn in Dienste gehet / nach der zuvor gehalten Charge die Beförderung und Rang bekommt. Joachim Burger in *cent. I. O. LX. & Cent. III. O. LIV.* Maioribus enim honoribus functos ad minores devocari non oportet *L. 2. C. quemad. Civil mun. indic.* Quod si in praesenti, cum de permutatione auctorati agitur, praeter dictam lytri aestimationem, quam pactum designat, officium praeteritum simul attendatur, nihil arbitror a belli ratione alienum committi. Alias auctorati vexillariis apud Romanos similes esse videntur de quibus C. Tacitus *1. a 36.* inquit *retineri eos sub vexillo, ceterorum immunes, nisi propulsandi hostis.*

§. XXXIV, Sæpe a me dictum est, magna esse officium in bello nomina & merita, quibus captis belli Domini hoc dare cupiunt, ut pro eis recuperandis omnem non operam modo impendant, sed & quascunque inire conditiones parati sint. Fac ducem esse, aut tribunum, tanta meritorum gloria insignem, ac Domini sui gratia atque ope dignissimum, pro perficienda vero eius permutatione civem innocentem deposcat hostis, quo non tradito, aut cædem capti, aut longe gravius exitium minatur & inferre, promptus paratusque est, Reipublicæ, inde disceptatio nascitur: Num belli Dominus pro re nata innocentem civem tradere possit, ut recuperato Duce, aut tribuno, cum eo salvam quoque Rempublicam in posterum

teneat ac servet. Non autem de obligatione virtutis, & nominatim caritatis, erga Rempublicam sermonem esse, liquet, sed de iure, quod reluctantem civem innocentem, ut id faciat, cogere valet, quod, e fluctibus Vasquii dissentientis ægre eluctatus, tandem defendit Hug. Grotius *lib. II. de J. B. & P. cap. XXV. §. III.* Nam diligenter expendendum hoc casu est periculum, quod tali Reipublicæ imminet cum ex minis hostis atrocioribus, tum ex defectu capti Ducis, cuius auxliis, consiliis atque armis ab interitu ac clade vindicari potest. Deinde, qua fieri potest, animi prudentia investigate ac ponderetur officium atque ius summi Imperantis, quod est, communi necessitati consulere, cui vitandæ aut molliendæ privatas necessitates innocentis civis cedere oportet. Accedit, quod periculum non imaginarium, sed verum præsupponatur, mitiusque aliquod remedium pro dimittendo Duce captivo hostis acceptare nolit. Quibus instructus rationibus, asserere nullus dubito, quin bene meriti Ducis, aut tribuni, imminente simul Reipublicæ periculo, cum in nocente cive suscepta, iusta sit permutatio. Equidem Caspar Zigler eumque secutus Io. Adam Oslander *in Comment ad cit. loc. Grotii* vehementer opponunt, iniuriam fieri civi innocenti, qui damno & periculo ipsique morti exponatur, Duce aut tribuno e captivitate, ac reliquis civibus ab excidio liberatis, atque ita cum præsentissimo alterius damno unius libertatem esse permutandam. Ingenue fateor non contemnendum esse iniectum hunc scrupulum, valiturum etiam, si ullo modo innocentis traditio averti, ac Dux aut tribunus aliter e captivitate eripi queat. Instante igitur non tam hostis pertinacia, quam utilitate Reipublicæ adhortante, quæ videtur subesse iniquitas, satis utrinque purgatur, omnemque dubii nervum incidit distinctio B. D. de Kulpis, quam habet *Colleg. Grot. Exercit. X. §. I. (c) p. 121. & 122* de cive hoc absolute & simpliciter spectato, quo sensu traditio eius quidem apparet iniqua, sed in comparatione

ne ad rempublicam, quatenus publica utilitate pensantur ea, quæ patitur, color ille iniquitatis evanescit. Hinc ex politicorum regula totam litem finio: Multa quis iniusta patitur ut homo; quæ tamen iniusta non sunt, si ut civis patiatur.

§.XXXVII. Non omittenda porro est quæstio: utrum pro captivorum permutatione provehenda, urbes, munita, iura etiam cedi ac tradi possint? Quæ sane illo tempore maxime fuit mota, quo Stephanus Rex Poloniæ cum Russis pacem initurus esset, uti eius memini §. XXVII. ex Reinoldo Heidensteinio *in Lib. VI. Bell. Moscovit. p. 423.* Aliud exemplum de Henrico Archiduce Austriæ capto a Bohemiæ Rege, eoque more, quem descripsi, dimittendo habet Nicolaus Burgundus *in Lib. I. Hist. Bavar. in calce ad a. 1327* Licet autem ad executionem perducta non fuerit deliberata illa permutatio; nihil tamen novum est iudice Boeclero *in D. de Milit. Captiv. p. 183.* urbes, regiones, provincias pactione in manibus victoris in perpetuum relinquere. Neque enim ius in captivos quæsitum hodie patet in infinitum §. I. & II. sed limites suos habet, ut ad belli commercium recte referatur, quando loco captorum integræ urbes aut provinciæ tradi possunt, nisi utilitas Reipublicæ, a qua omnia pacta militaria reguntur, diversum capere consilium suadeat. Ad quod capiendum neutiquam pertinet, quando Henricus Boeclerus l. c. permutationi ita inventæ obstrepit: *Inauditum esse, civium captivorum corpora commercio tali subiici, aut pactionis formula prodi.* Verum si ea repeto, quæ copiosius a me §. XIV. tradita sunt de iustitiae permutationis captivorum, quia non tam corpora captorum, ut ratus est Boeclerus, quam ius utendi libertate sua in commercium deducitur, quos ille movet dubitationum fluctus, facile superari possunt, Ecquis enim fando non audit, bello inter Christianos fervente, eiusmodi commercia in dies a Principibus ac gentibus liberis, salva corporum huma-

humanorum libertate institui. vid. D. Jo. Volckmar Bechmann in *Disp. de Belli commerciis*.

§. XXXVIII. Magis impedita, atque præced. §. X est decisio de illo casu, quo officialis captivus fide habita, auf parole dimittitur §. V. in fin. ut alium sui loco rursus sistat, ac permutationem eo modo procuret. Si vero ex post facto accadat, quo minus impleat hanc conditionem, recte disceptatur, utrum ob id captivum se iterum hosti offerre teneatur? In qua contentione mihi arridet distinguendum sententia inter captivum fidei suæ negligentem, & eius tenacem, sed cui vel propter mortem permutandi, vel propter eius, aut quorum interest, dissensum aliquod ponitur impedimentum. Primo enim casu, quo fidem destituit promissor, tanquam perfidus miles, ter citatur edictaliter, eoque non comparente, declaratur pro infami, & interdum quoque nomen eius publico patibulo adfigi solet, ut indicat praxeos militaris peritissimus Ictus Eberhardus Hoierus in *Comment. ad Jus Milit. Brandenburg. art. 70* sequentibus verbis: daß ein parole vergessener/ drey mahl öffentlich citiret/ und da er alsdenn nicht erschiene/ oder sich sonst flaglos stellte/ an Galgen geschlagen werde: additque, daß er dessen viele præiudicia allegiren könte. Quibus exacte consentiunt ea, quæ in novissimis pacti tabulis de a. 1702. initi art. 42. habentur; & quamvis paullo prolixiora sint; quia tamen mirifice hoc negotium illustrant, ea integra adscribere, consultum duxi. Die Officiers von ein und anderer Seiten/ so auf ihre parole zurück gelassen werden/ oder noch künfftig gelassen werden möchten/ sollen verbunden seyn/ wieder zurück zu kommen/ und sich wieder in die Gefangenschaft einzustellen: Es wäre dann/ daß sie zuvor ihre Ration oder Auswechselung/ und ihre Kosten/ so Zeit ihrer Gefangenschaft sie gemacht/ abgestattet hätten/ und wann sie an gegebener Parole manquiren sollten/ sollen sie verbunden seyn/ sich in ihre erste Gefangenschaft/ oder zu! der Person/ wo sie sich obligirt gemacht hätten/ 14. Tage nach der vorgesezten Zeit/

H

sich

sich wieder einzustellen: Es wäre dann / daß sie ein grosse und wichtige Ursache / Gutheissung oder dilation von der feindlichen Partey hätten; unterdessen aber sie zu Diensten und Gebrauch des Gewehrs unfähig seyn / und wenn sie dargegen händelten / sie für unehrliche gehalten werden sollen. Altero casu, qui ad permutandi mortem spectat distinguendum est inter mortem captivi, antequam permutatio facta est, ehe die Auswechslung geschehen; & inter eam, quæ post liberationem forsan in via reduci accidit: cum itaque per prius dimissum non stetit, quidquid posteriori, evenit, favore libertatis accedente, ille iterum captivum se sistere indistincte non obligatur, sed secundum ius civile plene liberatur. *L. 24. D. de condict. & Demonstr. & L. 81. in f. D. h. t.* Adeo quidem hoc verum est, ut Romani Icti interrogati de præsentem casu, conditionem causa data causa non secuta cessare, respondissent per *L. 3. §. 3. & 4. L. 5. §. 2. D. de condict. caus. dat. caus. non sec. L. pen. C. h. t.* Nihilominus iure militari in priore casu, si captus officialis ante permutationem obierit, non aliter liberatur alter captivorum, quam si æquivalens lytrum præstiterit; & proinde, expirante permutatione, incipit redemptio, quippe pactum & conditio ab altera parte nondum impleta esse videntur. Simili modo Albericus Gentilis *de iur. bell. L. II. cap. XV.* & Hugo Grotius *de J. B. & P. Lib. III. cap. XXI. §. XXX.* dubium hoc negotium decidunt, quod cum nihil sit, in quo præstare operam suam queat promissor, non quidem reddere se custodiæ, hoc enim neque expresse conventum fuit, neque tacite actum intelligi, favor libertatis patitur; præstabit tamen eius, quod præstare non potest, æstimationem, ne fiat locupletior cum alterius damno. Hoc enim naturali simplicitati convenientius & legibus accomodatius esse propter *L. 5. §. 1. D. de P. V.* existimat Ioachim Burger in *Cent. I. O. XXXIII.* sic pronunciando, daß sich einer auf solchem Fall durch Vergnügen und Entrichtung

tung der Cartelmäßigen / Kantion / von allen Ansprüchen be-
 freien könne. Tertio casu videndum, aut dissentiat captus, cui
 permutatio offertur, aut is, qui istum in captivitate constrictū
 tenet: Si prius illi in captivitatem non redeundum esse, mihi
 persuadeo, quia dimissus facere non omisit, quod ex sua parte
 ad restituendam permutando libertatem facere poterat, &
 vulgaris est Ictorum regula: quoties conditio impeditur
 per illum in cuius persona implenda est, toties habetur pro
 impleta *arg. L. 31. D. de Cond. & Demonstr.* Nisi inter dimissum ac
 dimittentem aliud convenerit. Cui illustrando conducit
 exemplum Io. Pauli Ballionii, ab Hispanis ea conditione dimis-
 si e captivitate, quia sponndit, ut nisi dimitti curaret Alphon-
 sum Carvaialium apud Venetos, se reversurum in carcerem,
 uti hoc tetigit saltem Hugo Grotius *de J. B. & P. L. III. cap.*
XX. §. XXX. in not. Prolixius autem secundum singulas cir-
 cumstantias, quas Historici in eo valde discrepantes attule-
 runt, excussit celeb. D. Io. Iacob Muller in *Inst. Jurispr.*
Gent. Lib. I. cap. IV. §. XII. Sin vero adhibita omni diligen-
 tia dimissus Dominum alterius capti eo permovere nequeat, ut
 hunc dimitteret, oder wo der Gefangene aus erheblichen Ursachen
 von seiner Generalität nicht erlassen werden wolte / praxi mi-
 litari esse receptum monet Eberhardus Hoier *ad Jus. Milit.*
Brandenb. saepe cit. art. 70. tunc cum æstimatione ac solutio-
 ne lytri defungi posse, quo non parato, ipsi in carcerem re-
 deundum esse, ratione belli id requirente. Quod licet ta-
 cite actum pro natura militaris liberationis esse videatur;
 expresse tamen interdum conveniri solet, uti Principi Au-
 riaco Mondragonius pollicitus est, effecturum se, ut Al-
 degundius, cum tribus, quos ipse legisset aliis, ex captivita-
 te in Selandiam sextum intra mensem remitterentur; aut si
 rem conficere nequivisset, in captivitatem rediturum esse, ut
 legitur apud Fammianum Stradam *Dec. I. Lib. VII.* Atque
 fidem hanc hostibus servandam esse, præ ceteris commen-

dat Hugo Grotius *de J. B. & P. L. III. cap. XIX. §. I. & VI.* aut si in ea præstanda negligentes, a summis potestatibus cogi debent, ut datam semel fidem impleant Hug. Grotius *de J. B. & P. L. III. c. XX. §. X.*

§. XXXIX. Post casus varios, quos non milites gregarii tantum, sed quam maxime etiam illorum officiales supeditaverunt, eorum liberatio commemoranda est, qui in captivitatem quidem adversa belli sorte inciderunt, non tamen pari modo cum reliquis captivis tractari possunt, utpote quos belli rationes aliæque circumstantiæ vel penitus eximunt, vel indignos reddunt permutatione. Sunt autem exempti ab ea, propter teneram ætatem, pueri capti, qui resistere nequeunt. Sicut enim illis ubique parcendum est, quia bellum geritur ad vitandum periculum, quod hostia pueris nullum imminet. Hug. Grotius *de J. B. & P. L. III. cap. X. §. IX.* ita tales quamprimum capti sunt, gratis dimittendi esse videntur, commiseratione invitante, aut reformatione aures vellicante victoris, quæ belli rigorem hunc temperat, da gedrohet wird/ man wolle des Kindes in Mutterleibe nicht verschonen. Ioachimus Burgerus *in Cent. I. O. X.* Ferd. Christoph. Behamb *in O. Milit. XX.* Unde in pacto publico *de a. 1678. art. 8.* cautum est: daß alle Kinder unter 12. Jahren sollen ohne Transaction ausgefolget werden/ atque in alio pacto *de a. 1702. repetitur art. 32.* addita prohibitione, ohne daß erlaubt seyn soll/ dieselbe auszulündern. Secus dicendum erit de capto impubere, cui tribunatus collatus fuit, cuius exemplum exhibet Iustinianus *in L. 18. pr. C. de test. milit.* Quod nec inter Romanos rarum erat, ut Suetonius *cap. 38. in vita Augusti* de liberis Senatorum refert, quod militiam auspiciantibus non tribunatus modo legionum, sed & præfectura alarum illis data fuerint, aliaq; exempla habet Iustus Lipsius *Lib. 1. de militia Rom. Dialog. 2.* Petrinus Bellus *de Re milit. p. 7. T. III.* Neque hodierno tempore in usu esse desit, ut impuberes illustrium personarum a belli Dominis impetrent mili-

militaria officia, ut dignitate ac emolumentis potiantur, furtione interim data eius Vicario. Atque hoc sensu infantes & impuberes dicuntur militare *in l. 5. C. Theod. de Domest. § l. 14. C. Th. de R. M.* Joachimus Burger. *in Cent. I. O. LXV.* Equum itaque est, si capiantur eiusmodi impuberes, exceptione ætatis non obstante, pro ratione militaris officii, quod donati sunt, eos venire posse in permutationem.

§. XL. Etsi feminis, quod sint genus hominum imbelles, potius parcendum, quam nocendum sit, prout ius militare, & divinum *Deut. XX. 31.* et humanum Maximiliani II. Imperat. II. B. art. 54. Es soll keiner Weibesbilder / die auf keiner Wehere befunden werden todschlagen / bey Leib und Lebensstraffe idque latius ex usu militari demonstrant Albericus Gentilis *Lib. II. de Jur. bell. cap. XXI.* Hug. Grotius *de J. B. & P. Lib. III. cap. XI. §. IX. n. 1.* Joachimus Burger *Cent. III. O. LX.* Accidit tamen, ut nimis fervente bello, nec sexum distinguente, feminæ quoque innocentes ab hoste si non durius habentur, minimum in captivitatem rediguntur. Quo facto, de earum permutatione, necessaria nascitur dubitatio, quæ tolli potest, si consideretur modo, feminas captas a solutione lytri esse immunes, testantibus pactis publicis, uti *Cartel. d. a. 1678. art. 8.* Alle Frauens Personen von was qualite sie auch seyn mögen / sollen ohne Ranzion ausgesolget werden / & *in Cartel. d. a. 1702. art. 33.* Was betrifft die Dames, Demoiselles, Weiber / Jungfrauen sollen solche nicht ausgeplündert / weniger ihnen eine insulte geschehen / u. also gleich wieder ohne Ranzion zurück gelassen werden. Verum a redemptione utcunque procedente argumento ad permutationem §. XXXII. liquet personas ab illa, vicissim ab hac liberari. Nihil ergo causæ habuit D. Petrus Mullerus, quod in *Disp. de Redemt. captiv cap. III. §. IV.* Eberhardo Hoiero, qui vi officii sui præ manibus semper habuit rationes soluti lytri, & praxeos militaris callentissimus fuit, errorem hunc tribueret, eumque propterea reprehenderet,

ac si statuisset *in Not. ad Jus. Milit. Brand. art. 70. qu. 6.* bellum esse, ut feminæ non redimantur. Nam excludit feminas a redemptione, non tamquam a beneficio, quod ei perperam adfingit Mullerus, sed tamquam ab onere. Mihi perinde videtur hoc certamen, ac si quis dicat: Academiae morem esse, ut studiosi ad capitationem non vocentur, alter vero huic errorem tribuere velit: cum tamen studiosos a capitatione eximat, non velut a beneficio, sed ut ab onere. Frustra igitur Mullerus gloriatur *l. c. cum hoc* Hoierus non satis probaverit, tamdiu fore propositionem suam veram, donec ab illo contrarium probetur. Regulæ Hoierus insistit, quæ non probanda, sed tantum illustranda est. Contra D. Mullerus cum Regula confundit eius exceptionem. Etenim dantur casus, Hoiero, prudentissimo viro, non refragante, quibus feminæ redimuntur, & æqualem cum viris fortunam adeunt. Nempe si vel militibus, mutata veste sexus propria immisceantur, ac officia virilia in bello usurpant, uti relatum legi a D. Præsidente *in Disp. von Weiblichen Ritter Orten* generosam fuisse feminam, ex Gallorum gente, dictam le chevalier Balthasar, quæ copias Regis Christianissimi per vicennium strenue secuta, cui adeo felici esse licuit, ut & Capitanei munus obtineret, & propter egregia sua, durante etiam hoc bello, præstita facta in ordinem equestrem S. Ludovici a Rege, eius rei adhuc ignaro, recepta fuerit. At bonus ille dolus, qui diu satis latuerat, anno 1702. mens. April. d. 7. detegebatur, eaque postea exercitum deserere iussa est. Alia exempla refert B. D. Beier *in Lib. II. de Prud. Jur. Milit. Tit. I. §. II. & III.* Quis vetuerit, quælo, hanc permutari, si in militari expeditione sua capta fuisset femina. Neque a permutatione eximuntur feminæ, quæ captæ sunt, cum vel hosti se opponerent, die auf der Wehre befunden worden/ ut habent verba *supra cit. art. 54.* vel exemplum quod in feminis permutandis hostis dedit retorquendum sit, vel ita ab utraque belligerantium parte diserte conventum sit.

§. XLI. Consensu fretus eorum, qui in dies iura & pa-

pacta militaria expendunt, & ad praxin adplicant, a permutatione illas quoque personas eximendas esse arbitror, quæ non militaris, sed alterius officii causa, sive ecclesiastici, sive Politici, castra sequuntur. Ex parte i huius sunt præcones verbi divini militares die *Seld. Prediger*/ qui militibus de his, quæ ad coelestem doctrinam & salutem animarum attinent, prospiciunt atque invigilant. Ac proinde hos, tanquam militiae coelestis milites non permutare, sed gratis dimittere, æquum esse videtur. Vt enim militiae operis nullo non tempore levantur. Hug. Grotius *de J. B. & P. Lib. I. cap. V. §. IV. in not.* ita ab onere captorum pariter eos immunes esse oportet. Quam immunitatem ad studiosos etiam captos extendit. D. Io. Iacob Muller *in Just. Jurispr. Gent. L. I. C. IV. §. XXV.* adstipulante Hug. Grotio *in Lib. III. de J. B. & P. cap. II. §. VII. n. 2*, quia iure repressaliarum illos exemit. De Ministris vero verbi divini sic conventum est inter Duces Imperatoris ac Regis. Galliae *in Cartel. d. a. 1702. art. 32.* die *Seelsorger und Capellane sollen beyderseits ohne Rankion wieder zurücke geschicket werden*/ Nullus autem repugno, quin pactum inter summos Imperantes, modo dictæ dispositioni adversum, iniri valide possit, ut personæ Ecclesiasticæ vel lytrum persolvant, quod ex militari praxi probat de pastore 20. thaleris redempto D. Gerhard. Feltmann *in Rep. Milit. IX. n. 172.* vel cum aliis captis permutentur. Interim quas de feminis alias de limitationes, easdem in clericis militaribus valere puto, ut repetitione earum opus non sit.

§. XLII. Per eos autem qui Politici officii gratia in belloprehenduntur, non tam intelligo consiliarios atque iudices militares, qui & ipsi non minus rei bellicæ, & ita simul publicæ, prudentibus consiliis profunt ac provident, quam si præliis & vulneribus patriam penatesque defenderent: nec minus, quam milites thoracibus, gladiis & clypeis nitentes, munimine consilii laborantium spem, vitam et postereros tuentur. Bella enim non tam viris, & viribus, quam
 pru-

prudentia & consilio instituuntur, geruntur atque conti-
 nuantur, & consilio plura, quam vi perfici, recte iudicat Sci-
 pio Ammiratus in *Disc. ad Tacit. L. 2. Dis. 6.* Meum ergo pro-
 positum non est, hos a redimendorum aut permutandorum
 numero excludere, probe conscius eorum, quæ §. XXIII. a
 me dicta sunt, daß sie entweder zum General oder Regiments-
 Stab gehören / unde iusta officii ratione habita vel lytrum
 pendunt vid. *Cartel. d. a. 1678. art. 4.* vel cum aliis captis per-
 mutantur. Notatu vero dignum est, quod in novissimis pa-
 cti publici tabulis d. a. 1702. an. 34. discrete dicatur, der Gene-
 ral Auditeur der Kayserslichen Armee / dessen Lieutenant, alia-
 que personæ, ad iudicium militare spectantes sollen ohne
 Rankion zurück geschicket werden. Ex diverso qui aliarum re-
 rum causa versantur in exercitu, ut neque pugnent, neque
 pugnae consulant. Sed propria aulae munera sustineant e. g.
 Hoffmeister / Stallmeister / aut curam opemque vulneratis ac æ-
 grotis præstent, Feld-Medici, aut a secretis sint, literarumque
 commerciiis inserviant die Kriegs-Secretarien, quos omnes
 ac singulos gratis dimittendos esse puto: quod ad priores atti-
 net in *Cartel. d. a. 1678. art. 11.* die Hoffmeister / Stallmeister sollen
 ohne Rankion zurück gelassen werden / quod ad reliquos, fuse &
 clare agitur in *Noviss. Cartel. d. a. 1702. art. 32. 34. 35.* A qui-
 bus caute distinguendi sunt tabelliones, aut scribæ lustratorii
 die Musterschreiber / qui non officium scribendi tantum exer-
 cent, sed & cum opus est, se se armant, militesque sequun-
 tur, nihil propterea impedit, quo minus capti ad permuta-
 tionem revocentur, uti clare testatus est D. Feltmann Resp.
 Milit. V. n. 29. denn ja heut zu Tage die Musterschreiber so un-
 ter Rittmeister und Hauptleuten in Deutschland bey Ihrer Com-
 pagnie Kriegs-Dienste pflegen zu thun und in Scharmüßeln in
 ersten Glied oder hinter die Fahnen / nebenst andern Befreyeten auf
 den Feind pflegen loszugehen. Falsum itaque est, quod Hen-
 ricus Bocerus in *lib. 1. de Iure belli cap. XXIX. in f.* hos a
 privilegiis militum repellit, & mutata rei militaris facie, pa-
 rum apte adfert L. 16. C. de test. milit. quæ matriculis quidem
 mi-

militiæ sacramento eos teneri, neque armis mancipari: quorum utrumque quotidiana experientia militaris refutat, quæ a moribus contrariis legem illam Romanam in potestatem suam redactam esse liquido ostendit.

§. XLIII. De Venalitiariis aut propolis castrensis von denen Marquetentern dicendum restat, quos captos ratione mercimonii nonnulli liberos esse contendunt. Quamvis enim mandato Ducis annonam aliasque res venales importent, diligentia etiam atque solertia sua faciant, ut victus militibus sufficiat, quod summopere commendat Flavius Vegetius *de Re Milit. Lib. III. cap. 3.* Veruntamen alii existimant, hæ minus obstare modo indicatæ a permutatione, aut solutione lytri, immunitati. Cum militiæ non vacent, sed economiæ suæ, neque hinc nomen militum mereri, nedum pari iure cum illis aut onere uti possint D. Walther *de Metatis cap. VII. §. 46.* Ioachimus Burger *Cent. IV. O. LXIX.* Et quia professio illorum non est, castris semper adhærere, sed accedere ac recedere, prout mercatus permiserit, ideo persuasum est multis venalitarios captos ipsis militibus, in expeditione occupatis, & publicæ utilitatis causa tot pericula adeuntibus, in permutatione non æquiparandos esse. Vid. Leonhardi Fronsbergeri *Krieges-Buch L. III. p. 49. & 56.* Non negotiationes has satis speciosas, quotidianæ tamen experientiæ militari adversas esse. Quem enim fugit gravius & acrius in hos negotiatores, quam in ipsos milites, si forte capiantur, ostem animadvertere. Cum non minus, quam alii comites, necessarium militiæ officium præstent, curentque seculo, ne victu deficiente, wann es an Zufuhre und Proviant angelt/ fortissimi quoque militum sine ferro pereant, ut testis rursus est Flavius Vegetius *de Re Milit. Lib. III. cap. 26* quas ob causas publicis pactis nominatim includuntur, ut in *to viss. Cartel. d. a. 1702. art. 51.* Alle Marquetenter und Kaufleute zahlen ihre Rantion/ wenn sie gefangen werden/ für ihre Person wie ein gemeiner Soldate/ iungatur *art. 52.* Ergo cum
I his

his permutari posse venalitiarios, nemo in posterum vetabit. Aliud dicendum est de famulis, qui dominos suos in bello comitantur, quoties capiuntur ab hoste, gratis eos dimitti, passim observatur, ut pæne in regulam abierit: daß alle Herren-diener so Liverey tragen/sollen beyderseits ohne Dankion zurück gelassen und nicht beraubet werden. vid. *Cartel. de a. 1678. art. 8.* § II. & *Cartel. d. a. 1702. art. 35.* De officialium militarium famulis barbare quidem pro genio istius ævi; at non imprudenter iudicat Alexander ab Imola *ad L. 16. C. de test. milit. n. 2.* *Videmus quod nonnulla privilegia concessa militibus, tam coelestis, quam temporalis militia, extendantur ad servitores eorum: non tamen habent dicti servitores privilegium.* Ergo dum a commodis excluduntur famuli militares, nec one re permutationis, aut redemptionis gravandi sunt.

§. XLIV. Indigni sunt permutatione ob delictum (1) grassatores militesque vagabundi, die Freybeuter / Schnaphanen / Buschflepper oder Herrenlose Soldaten eisque in navali militia opponuntur piratæ die See-Räuber / quia omnes ac singuli non gaudent iure militum, nec pro hostibus, sed latronibus habentur *L. 10. §. 2. & L. 24. D. de capt. L. 118. D. de V.S. c. 9. 6. C. XXIII. q. 3. c. 12. C. XXIII. q. 8.* Reinhardus Lubenow *de Occupat. Bellic. cl. 4. l. a.* Petrinus Bellus *in P. II. de R.M. Tit. 2.* Si ergo capiuntur eiusmodi prædatores severissimis poenis subiiciendi sunt *Auth. sed novo iure C. de serv. fugit & Novell. CXXXIV. cap. 23.* Quibus cum vero plane non confundendi sunt excursiones facientes, vid. §. VIII. siue terra die Partengänger / siue mari / die See-Capers / modo sub mandato Domini, aut Ducis, intra definitum numerum §. XIX. eas suscipiant, quo deminuto per conflictum, ex com meatu, vel alio Ducis attestato probare tenentur, quot eorum excucurriscent, vid. *Cartel d. a. 1702. art. 54.* Joachimus Burgerus *Cent. I. O. L.* (2) transfugæ die Überläuffer. Permutationis enim eventus est prioris status, in quo ante captivitatem quisque militum fuit, recuperatio. Sed transfugæ non habentur pro mi-

CAPTIVORVM.

militibus. *L. 7. D. d. R. M. delicto* que suo indigni declaran-
 tur iure postliminii *L. 19. §. 4. D. de capt.* nec quidquam al-
 liud, atque poenam commeritos esse, eamque capitalem, ex-
 peditum est iure militari tam recentiore *vid. Brand.*
K. R. T. XVIII. art. 46. quam vetustiore *L. 3. §. 10. D. de*
R. M. §. 7. h. 1. Quibus similes sunt capti, qui cum possunt
 redire, non redeunt *L. 5. §. 5. D. de R. M.* Balthasar Ayala *de*
iure & offic. bell. Lib. III. cap. XIII. Petrus Faber *L. 1. semestr.*
cap. XIII. Georgius Obrecht *de Discipl. Milit. th. 1051. seq. &*
 quamvis hostis cogi non possit, ut transfugam, qui sua sponte
 se dedit, priori Domino restituat, ut pluribus demonstrare
 conatur Hugo Grotius *de I. B. & P. Lib. III. cap. I. §. ult. &*
cap. XX. §. XII. cum tamen plerique bellorum Domini de trans-
 fugis idem hodie sentiant, quod olim Indibilis apud Livium
in Hist. L. 27. c. 17. Scire se transfuga nomen execrabile vete-
ribus sociis, novis suspectum esse. Igitur pactis inter se conve-
 niunt, de non recipiendis, aut reddendis, transfugis communi
 securitatis causa eos impellente, quæ exemplis Potentissimi Da-
 niæ Regis & Serenissimi Holsatiæ Ducis, itemque Gloriosissimi
 Electoris Brandenburgici Friderici Wilhelmi Magni Ducisque
 Gallorum Turenii confirmare possem, nisi alii labori hæc
 D. Præses haut ita pridem destinavisset. Frustra de his exci-
 pit milites fugæ propositum celantes Julius Ferretus *in Tr.*
de R. M. Tit. quid sit agend. per Duc. in præl. n. 40. Cum vero
 Arcadius & Honorius Imperatores in *L. 5. C. ad L. Jul. Ma-*
iest. eadem severitate voluntatem sceleris, qua effectum pu-
 niri velint, ideoque rigori militum parum congrua Ferreti
 sententia esse videtur. (3) dediti, quoties ob negligentiam,
 aut ignaviam, aut festinationem nimiam, quatenus ad pri-
 mam denunciationem statim, auf die geschehene erste Aufforde-
 rung / cum armis abhuc resistere potuissent hosti, non resti-
 terunt, sed ilico se dediderunt, quia necessariis utilibusque
 militibus convenit permutatio *§. XV. & XIII.* At tales esse ne-
 queunt, qui cum armati essent, favente etiam occasione, in-
 tra necessitatem se ab hoste capi parti sunt. Per deditio-

nem itaque, ex dictis causis in potestatem hostium venire, non turpe modo, sed & animadversione dignum quam plurimæ gentes reputaverunt. Claudius Coteræus *in lib. III. de Jur. Milit. cap. 2.* præsertim Romanæ *L. 2. §. 1. D. de R. M. L. 4. D. de capt.* Hugo Grotius *de J. B. & P. L. III. cap. IX. §. VIII.* Ioachim Burger *Cent. 1. O. X.* Aliarum gentium, quæ sub gravissimis poenis festinatam hanc deditionem prohibuerunt, constitutiones militares legere licet in *Corp. Jur. Milit.* uti sunt Imperatoris Maximiliani I. *M. B. art. 4.* Maximiliani II. *M. B. art. 14.* Ferdinandi II. *M. B. art. 19.* iunctis *Schwedisch R. R. T. 12. art. 57.* *Dänisch R. R. art. 21. & 27.* *Ius milit. Polon art. 30. & 31.* *Brandenburgisch R. R. T. 8. art. 40.* *Hessisch R. R. art. 18.* *Württembergisch R. R. art. 15.* Hinc superiore bello inter Gallos ac Foederatos gesto Gubernatori munimenti Dux mydensis E. capite stetit in tempestivam & sui, & præsidii militaris deditionem, uti refertur in *Theatri Europæi Tom. XIV. p. 772. & 775.* quantumvis milites, ab eo seducti culpa huius deditionis absoluti, & præterita permutationis adhuc capaces declarati fuerunt, de quibus supra dictum est. (4) Desertores, quos disciplina militaris Romana nunquam impune tulit. *L. 2. pr. & §. 1. & L. 5. pr. D. de R. M.* præmioque promisso his, qui illos prodiderint *L. 1. C. de dissert. in lib. XII.* nec non permissa contra resistentes licentia interficiendi *L. 2. C. h. t.* Neque ab illo rigore defecit recentior disciplina militaris, quam observare datum est, in Maximiliani II. *M. B. art. 61. & M. B. art. 11.* *Schwedisch R. R. Tit. IX. art. 47.* *Dänisch R. R. art. 99.* *Brandenburgisch R. R. Georgius Obrecht. de Discipl. Milit. n. 1993.* Balthasar. Ayala in *Lib. III de iur. & offic. bell. cap. XII. tot.* Nam propter summum periculum, quod ubique imminet in bello, Dux fidei militibus atque munimentis indiget. Et si multi deserant castra Rempublicam eiusque exercitum produnt, ac dum pericula repellere debent, ea videntur augere. Ex quibus circumstantiis haud difficile est iudi-

iudicatu, quantopere interfit Dominorum belli, rigidissimos desertorum esse vindices. Neque obstat, quod non minus permutatio desertorum detur, quam captorum, eius causa durante adhuc contra Gallos, bello pacta in publicis scriptis conventa esse, das schriftliche und förmlich Cartel darüber sind aufgerichtet worden. Quorum exempla duo recensere non alienum est ab hoc argumento: unum inter Duces Regis Prusiae, gloriosissimae memoriae, & Augustissimi Regis Daniae; alterum inter Duces modo laudati Regis Prusiae, beatissime nuper defuncti, & Potentissimi Electoris Hannoverani, quorum utrique in eo convenit, ut de permutandis invicem desertoribus agant, vel uti verba habent. Derer Cartels *in pr.* wegen Mutueller extradierung derer von beyderseits Troupen desertirenden. Accedente postea confirmatione tantorum belli Dominorum, quae ad prius attinet pactum anno 1706. d. 29. Decembr. & ad posterius anno 1707. d. 11. April. secuta est, eoque modo ad finem optatum perducta est permutatio illa desertorum, quem praescripsit *art. 1.* die Deserteurs auf erfolgende reclamation jederzeit reciprocirlich extradiren und ausfolgen zu lassen / & *art. 7.* die Deserteurs innerhalb 4. Wochen mutuel einzulieffern. Sed quotusquisque, re adcuratius perpensa, non statim animadvertit, praeter mutuam militum dimissionem, utramque permutationem nihil inter se commune habere, quin potius eventu plurimum inter se discrepare. Nam captorum ad eorum favorem ac liberationem; contra desertorum permutatio ad odium ac promeritam poenam directa & facta est. Sic placuit Potentissimis istis belli Dominis, ut pauciores castra defererent, si permutatio haec sit in promptu, eaque usu salubris & misericordia melior adparuit, ut de puniendis desertoribus quoque consilium Taciti est 13. *Ann.* 35. Denique minus digni censentur permutatione (5) qui inter lixarum calorumque turbas versantur. Die sich ohne Noth unter dem Troß begeben, vel ex morbi simulatione, ut periculo se subducant, vel ex captatione pri-

vati commodi, ut tanto securius vagari ac latrocinari queant, quos etiam seuera Romanorum disciplina militaris non dimisit impunitos per *L. 6. pr. & §. 5. D. de R. M.* Ahasverus Fritschius *de Transitu Milit. cap. II.* Franciscus Bonbra *de arte belli & pac. Disc. 16.* Iura vero ceterarum gentium tales milites indignos omnibus beneficiis declarant, eosque ad officium citra moram & sub poena quidem reuocandos esse volunt. Maximilianus *II. A. B. art. 67, 68.* Ferdinandi *III. A. B. art. 72. 73.* Obersächsisch. Kreis *A. B. art. 7.* Joachimus Burgerus in *C. V. O. 77.* quod ad illos pariter extendunt, die ausserhalb oder hintern Herzug ohne richtigen Paß. Zettul von Ehren Obersten sich finden lassen. Schwedisch. *A. B. art. 64.* Brandenburgisch. *R. R. Tit. VI. art. 31.* Atque hos milites Romani, cum procul discessissent ab exercitu, desertoribus comparauerunt, teste Lipsio in *lib. IV. de Milit. Rom. Dialog. 4.* Quare interest militis inter calones versantis, quamprimum fieri potest, testimonio Medici aut chirurgi campestris probare veritatem morbi sui, si reliquorum iure in posterum uti velit. Ferdinandus Christophorus Behamb *Obser. Milit. IIX.* Custodes autem sarcinarum & impedimentorum a permutatione sub hoc prætextu eo minus excludere licet, quando clarius pro eis militat, partim ius diuinum, ut prædæ militaris fiant participes *1. Sam. XXX. 24.* partim ratio belli, quia hostis si absque præsidio relinquatur die package exinde tanquam parte imbecilliore prædam sperat captatque faciliorem, ac pro renata invitatur. Unde aliud est inter calones latere, aliud in præsidio esse necessario, uti recte limitavit Joachimus Burgerus *Cent, V. O. 76. in pr.* Plures quidem casus ubertas huius argumenti promittit: at non temporis angustia, quo excludor, eos adhuc permittit evolvere. Ideoque Lectores Benevoles rogo, ut his contenti, mihi que faventes esse velint, donec cum Deo ac die qui forte defecisse videntur, pro viribus meis superaddantur.

F I N I S.

NOBILISSIMO ATQUE DOCTIS- SIMO RESPONDENTI SUO.

S. P. D.

PRÆSES.

PLurimos mortalium ita adfectos esse, sentio, ut quod vitæ genus ipsi non sequuntur, illud potius reiiciant ac damnent. Nihil ergo frequentius fando percipitur, quam opponi inter se ius & arma. Neque vulgi solum hæc est opinio, sed & viri docti ac prudentes haut raro eandem tuentur. Equidem vulgi lubricum linguæ ad examen vocandum esse, consultum non duco, utpote quod, non de his, quæ secundum disciplinam militarem bene se habent, iudicium suum depromit, sed in depravatis unice hæret ac subsistit. Altioris videntur indaginis esse ea, quæ rerum militarium non penitus imperiti castra secutis obiectare, rectique colore illinere solent. Notum est, quid Seneca parum prudenter dixerit: *Non posse quemquam, eodem tempore & bonum virum & bonum ducem agere.* At quanta etiam prudentia hac in re unusquisque; illorum sibi cum Seneca blandiatur, mirifice tamen fallitur, ac comites suos graviter seducit. Necesse enim requirente, ubi iudex deficit in terris, ibi bellum omnino incipit. Si vero prudentis semper est, habitu, temporibus cedere, cere-

certe imprudentis erit, nolle necessitati parere. Cum ergo illis, qui rerum potiuntur, non aliud suppetat remedium, atque bellum, quo iniuriam sibi illatam depellere possunt. Dum bello impliciti vires suas iure, & ius quoque viribus, metiuntur, id agunt, quod eis urgente necessitate convenit, qui Dei in orbe terrarum vice funguntur. Non ignoro, multos sibi persuadere aliisq; in bellis ius, fas & fidem vilia esse nomina, quos argumentum hoc de *captivorum permutatione*, quod publica luce donavisti, errore suo facile convincet. Atque isto semel electo, fremente etiam, invidia, Te veræ, non simulatæ, iurisprudentiæ huc usque deditum fuisse, satis abundeque ostendis. Ad utrumque enim tempus & bellorum & pacis respiciendum est legitimæ scientiæ cupido, ut in partibus militaris quoque officii sibi credendis promptus ac paratus esse possit. Cum igitur alacri studio id præstiteris, Amice suavissime, ab eo tempore, quo in notitiam tui perveni, inde me sustentat spes quam pulcherrima, ut in utroq; tempore virtutis ac diligentiae Tuæ præmia sis reportaturus. De quibus ex animo Tibi gratulor, ac me favori Tuo etiam atque etiam commendo. Dab. in Frider. Academ. X. April. MDCCXIII.

Schneider, Johann Friedemann

Diss. iuris milit. de permutatione captivorum

Hala 1713

4 Diss. 216#Beibd.11

urn:nbn:de:bvb:12-bsb10644923-7

VD18 15097897-001